Ի. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5330 11/24 ՕԳՈՍՏՈՍ 1903 ՆԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 1 ՃԷՄԱԶԻԻԼ ԱԽԸՐ 1321 Ի. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5330

درعلیه‌ده غلطه‌ده ❖ آره‌ولك ❖ غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամանճօ փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ. ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղրշ
» » »	վեցամսեայ	70 »
» » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆր.
» »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փօսթայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշւով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ 20

ՄԵՐ ՎԱՐԺՈՒՀԻՆԵՐԸ

Մեր այսօրուան աշխատող կիներուն մէջ մեծամասնութիւնը կը կազմեն գրեթէ վարժուհիները: Գաւառներէն թէ Պոլսէն, ամէն տարեշրջանի կը տեսնենք որ եղած պահանջումներէն աւելի անոնց թիւը կը ստուարնայ. ասիկա սրտապնդող երեւոյթ մըն է կրթական տեսակէտով: Նախ կը ցուցնէ մեր կիներուն աշխատելու կամքին հետզհետէ ուժովնալը, օգտակար դառնալու տենչանքը եւ ամբողջ համայնքի մը դէպ ի մտաւորականութիւն ունեցած մեծ ձգտումը:

Այսօրուան վարժուհին դադրած է այլ եւս վաղեմի կէս—տգէտ, իմաստակ եւ թեթեւ մը ծիծաղելի տիպարն ըլլալէ: Եթէ անոնցմէ ոմանք դեռ կ'երեւան ասդին անդին, պառաւ կիներ, կարծր նայուածքով եւ ծամածռուած դիմագիծերով, տարիներու չարքաշ փորձառութիւններէն զրահաւորուած՝ ամէն կարգի փղձկումներու եւ սիրազեղութեանց դէմ, այդ տգեղ եւ ցաւագին տիպարը դատապարտուած է սակայն անհետանալու: Ասիկա ուրախալի է ո՛չ միայն տղոց, այլ նաեւ երիտասարդ վարժուհիներուն համար որոնք թարմ սրտով եւ օգտակար ձգտումներով կրթական յարկերը կը մտնան:

Ժամանակ մը մեր աղջիկներու եւ խիստ քաղքերուն համար աշխատող կին մը մասնաւոր կ'ըլլար. անիկա գրեթէ արտաւորուած էր՝ ընտանիքին դիւրին եւ պաշտպանող միջնորդէն դուրս իր ըղձանքներուն եւ աշխատելու պէտքին առարկան փնտռելուն համար: Կամաց կամաց, սակայն, անհրաժեշտութիւն մը դարձաւ ասիկա. այսօր, ընդհակառակը, աշխատող կինը կրկին նուիրական է մեզի համար. բայց նախապաշարումը դեռ մնացած է շատերուն հոգւոյն մէջ եւ յաճախ առիթ ունեցած եմ անդրադառնալու այդ անիրաւ եւ անիմաստ արհամարհանքին՝ որուն ենթակայ են մանաւանդ մեր վարժուհիները:

Ասիկա մնացած է մինչեւ հիմա թերեւս, անոնցմէ շատերուն մտաւոր անբաղձալի վիճակին պատճառաւ: Բայց մօտէն զիրենք ճանչնալու է, հասկնալու համար թէ ի՛նչ աստիճան անպատասխանատու են ասոր մէջ եւ յաճախ այդ անարիւն եւ տմոյն դէմքերով, դպրոցներու փոշիին մէջ ճերմկած մազերով, մարմնով եւ հոգիով յոգնած աղջիկներուն մէջ ի՛նչ անձնուիրութեան եւ զոհողութեան գանձեր կան, սպառած եւ ի զուր վատնուած երիտասարդութեան մը ցաւը, լաւագոյն կեանքի մը կարօտը:

Տեսած եմ վարժուհիներ որոնք տարիներով յաճախած են դպրոց, — առաւօտուն կանուխ մինչեւ իրիկուան ժամերուն, — հացը ճարելու մտահոգ հարկէն մղուած, շատ անգամ բռնաւորուած անկարող ծնողքէ մը: Ասոնց բերանը մունջ մնացած է հոգաբարձուներու կամ ծնողքներու կողմէ տեղացած ամէն կարգի անիրաւ յարձակումներու դէմ: Ասոնք իրենց վաղուան նիւթական անապահով վիճակին խրտուիլակը ունենալով աչքերնուն դէմ, դիւրաւ տեղի տուած են իրենցմէ զօրաւորագոյն ընկերակիցներու եղերիկներուն: Նորահաս աղջիկներ՝ իրենց երիտասարդութեան բողբոջումին մէջ ճզմուած կամ տարիքոտ կիներ՝ անբաւական անունդով մը անարիւն, մաշած ձայնով եւ յոգնած աչքերով, համակերպումի դառն հարկէն ազատ, գերազանցապէս տխուր, չորցած ու ամուլ ծառերու տպաւորութիւնը կը թողուն:

Կան որ յուսախաբութիւններու ջլատումը ունին արդէն իրենց հոգւոյն մէջ. կորովի եւ ինքնավստահ՝ ասպարէզ մտած են կարեւոր բան մը ընելու, կրթութեան մէջ դեր մը կատարելու գիտակցութեամբ: Ուսուցչական ուղղութիւն մը եւ որոշ ձգտումներ ունենալով գործի սկսած են, բայց հոս ալ դիմացնին տեսած են գծուծ հաշիւներու, աղտոտ բանբասանքներու, իրենցմէ մեծերուն վարկաբեկող արհամարհանքի դէզը: Եղած են որ սրտապնդուած իրենց դերին թելադրած բարոյական խրախուսանքէն, դիմադրած են անոնց եւ գրեթէ միշտ տեղի տուած: Ոմանք շարունակած են միւս ասպարէզին մէջ, իրենց յոյսերուն փլատակին մէջ, սրտաբեկ, տակաւ առ տակաւ վարժուելով ընդունուած սովորոյթներուն եւ իրենց մէջ սպաննելով հետզհետէ լաւագոյնին ձգտումը:

Ասոր համար է որ երբ ասդիէն անդիէն շարունակ գանգատներ կ'ըլլան մեր վարժուհիներուն անբաւական զարգացումին եւ երբեմն ալ իրենց բարոյական յատկութիւններուն, աննախանձելի վիճակին վրայ, անոնց գլխուն տեղացնելէ առաջ լուտանքներու եւ յանդիմանութիւններու տարափը, պէտք է խորհինք անմիջապէս անոնց կարեկցութեան արժանի վիճակին վրայ:

Այսօր վարժուհիին գործունէութեան սահմանը խիստ չափաւորուած է. ինքը մեքենայի մը մէկ կարեւոր անիւը կը կազմէ միայն: Դաստիարակութեան գործին մէջ ամէն բան կարգաւորուած, ծրագիրները պատրաստուած են արդէն: Ինքը շաւիղ մը ունի հետեւելիք. իր բոլոր գործը կը կայանայ անոր հետեւելու եւ նպատակին հասնելու, կարելի եղածին չափ շուտ եւ աղէկ: Եթէ տկարներու եւ միջակներու համար այս կացութիւնը լաւագոյն է, մանաւանդ երբ ի նկատի առնենք նախորդ յեղյեղուկ եւ քմահաճ վիճակը մեր դպրոցներուն, միւս կողմէ կը տեսնենք թէ անոնք որ ինքնիրեն բան մը պիտի կրնային ըլլալ, կրթական սեղմուած ծրագիրներու, կանոններու ցանցին մէջ անկարելի կ'ըլլայ իրենց անհատականութիւնը յայտնելու:

Պարագաներ կան, անդարմանելի եւ տարափոխիկ մոլութիւններ երբեմն տղոց մէջ, որուն դիմադրելու համար վարժուհին իր բնազդը միայն ունի: Աշխարհիս լաւագոյն տեսութիւնները եւ ծրագիրները անկարող կը դառնան յաճախ, երբ նոյն իսկ գործադրուին կէտ առ կէտ: Ճիշդ այդ բնազդին ճշդութիւնն է որ կը յատկանշէ մանկավարժը: Անտեղի յամառութիւններ, պոռթկացող բարկութիւններ տղոց նկարագիրը կը թունաւորեն յաճախ, անոնց խառնուածքին մէջ ներարկելով ատելութեան եւ բոլոր տմարդի զգացումներու սերմերը:

Անոնց համար որ տրամաբանել եւ քիչ մը խորհիլ գիտեն՝ ասով իսկ վարժուհիին դերը անանկ համեմատութիւններ կ'առնէ որուն կարեւորութիւնը անհոգութեամբ եւ անբացատրելի թուլութեամբ մը անտեսուած է մինչեւ հիմա: Հեռու որ եւ է վարձկան կին մը ըլլալէ՝ անիկա պէտք է ըլլայ եւ է՛ արդէն մեր գալիք սերունդին բարոյական եւ մտաւոր առողջութեան գլխաւոր սատարողը: Անոր ձեռքերուն մէջ է, որ կը կաղապարուին պզտիկ հոգիները եւ ուսումի ընկերներու հետ կենցաղին մէջ է որ մէջտեղ կ'ելլեն տղոց խառնուածքին տգեղ եւ գեղեցիկ կողմերը. այդ միջոցին միայն վարժուհին կրնայ դարմանել տգեղութիւնները իր բնազդին ճապուկութեամբը եւ ի յայտ բերել մանկական հոգիին գեղեցկութիւնները մայրական գորովանքով. վարժուհին եւ ծնողքները փոխադարձաբար պէտք է ըմբռնեն իրենց գործին գերազանց կարեւորութիւնը եւ փոխանակ երբեմն ոսոխներ հանդիսանալու՝ ընդհակառակը համերաշխ ըլլան առանց թշնամանքի եւ արհամարհանքի իրարու օգնելու եւ զիրար ամբողջացնելու համար տղոց դաստիարակութեան դժուարին գործին մէջ:

(Մասիս) ԶԱՊԷԼ ԵՍԱՅԵԱՆ

ԳԻՏԱԿԱՆ ՆՕԹԵՐ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴԱՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵՆԴԱՆԵԱՑ

(Շար. ուրբաթի թիւէն եւ վերջ)

Կենդանեաց դասաւորութեան մէջ մեծ կարեւորութիւն կը տրուի ջղային դրութեան, զի ջղային դրութեան վիճակը եւ մարմիններու ձեւը մեծ կապակցութիւններ ունին: Այսպէս կրնայ ըսուիլ թէ կենդանաբոյսերու (որոնց կարգէն է ծովային աստղը) ջղային դրութիւնը ճառագայթաձեւ է, այսինքն քիչ շատ մարմիններնուն ձեւը ունին. Թուլամորթերու մէջ ջղային դրութիւնը համաչափական է ու մարսողական խողովակին շուրջը օղակ մը կը ձեւացնէ. նմանապէս օղակաւորներու մէջ օղակ կը ձեւացնէ, բայց խիստ երկար:

Համառօտ ակնարկ մը վերոյիշեալ չորս ճիւղերու վրայ:

Ա. Ողնաւոր կենդանիներ.—Այս ճիւղին վերաբերող կենդանիները կը նմանին մարդուն, իրենց կազմական յօրինուածքին ամենակարեւոր մասերովը. իրենց մարմնոյն բոլոր մասերը գրեթէ զոյգ եւ համաչափ երկու կողմերու վրայ. Ջղային դրութիւնը խիստ զարգացած է եւ մարմնին թիկանց կողմը զետեղուած՝ կը բաղկանայ երկու մասերէ, որոնց առաջինն է ողնայարի սիւնը. ասի կը տիրէ այն զգայնութեան գործողութիւններուն, որոնց վրայ կը ներգործէ կամքը. այս պատճառաւ ալ սովորաբար կը կոչուի ջղային դրութիւն կենդանական կեանքի. այս դրութեան ճշմարիտ կեդրոնն է գանկը՝ ուր կը գտնուի ուղեղը, ուղեղիկը եւ յետնուղեղը եւ անկէ ծնունդ կ'առնէ նաեւ ողնածուծը՝ որ զետեղուած է ողնայարին մէջ: Կենդանական կեանքի դրութեան ջիղերը բոլորն ալ գրեթէ կ'երթան զգայարանքներուն եւ կամ կամաւոր շարժում կատարող գործարաններու մէջ: Ողնաւորներու երկրորդ կեդրոնական ջղային դրութիւնը այն է, որմէ կախում ունին բուսական կեանքի գործարանները, որպիսիք են աղիքը, թոքերը, սիրտը եւլն. այս պատճառաւ կ'անուանուի գործարանաւոր կեանքի ջղային դրութիւն, որոնց շարժումները անկախ են կամքէն. այս դրութիւնը կը բաղկանայ երկու լարերէ, որոնք ողնայարի սիւնին առջեւի դին աջ ու ձախ հաստատուած են եւ ջղային թելերով կը կապակցին առաջինին հետ:

Ողնաւորաց մարմինը հաստատուած է ներքին կմախքի մը վրայ՝ որ շատ կտորուոր ոսկրերէ բաղկացած է. այս կմախքին էական մասն է ողնայարի սիւնը՝ հանդերձ գանկով: Ողնայարը կարճ եւ իրարու նման ոսկորներու շարք մըն է եւ կը կոչուի ողն. միայն այս առաջին ճիւղին կենդանիները ողներ ունին. ուստի այս պատճառաւ ողնաւորներ յորջորջուած են: Ողնաւորաց մարմինը երեք մասերու բաժնուած է, որոնք են գլուխ, բուն եւ անդամներ. այս երեք մասերէն միայն անդամները կրնան պակսիլ, ինչպէս օձերունը: Արեան շրջանը կատարեալ է եւ սիրտը գոնէ երկու որոշ խոռոչներ կամ խորշեր կը ներկայացնէ. արիւննին կարմիր է եւ զգայարանքները կատարելագործուած: Այս ճիւղին իբրեւ օրինակ են՝ շունը, թռչունները, կրեաները, օձերը, գորտերը եւ ձկները:

Բ. Օղակաւոր կամ յօդաւոր կենդանիներ.— Ասոնց ալ մարմնոյն ընդհանուր ձեւը, ողնաւորաց պէս, համաչափ է եւ մասերը զոյգ են: Բայց այս մարմինը իրարու յաջորդող օղակներու բաժնուած է, այնպէս որ կրնանք զայն բաժնել համանման մասերու. իրենց մորթը շատ անգամ չափազանց կարծրութիւն մը ունի, բայց երբեմն ալ թոյլ է, որով ըսել է թէ յօդաւոր կենդանին իրարու նման օղակներու շարք մըն է: Ահա այս արտաքին յօրինուածքին համար է որ յօդաւոր կամ օղակաւոր կը կոչուին այս երկրորդ ճիւղի կենդանիները:

Ջղային դրութիւննին պարզ է, այսինքն մէկ հատ եւ կը բաղկանայ կծիկ կամ հանգոյց կոչուած փոքրիկ կեդրոններու կրկին շարքէ մը՝ որ կ'իշխէ թէ՛ բուսական եւ թէ կենդանական գործողութեանց: Այդ կծիկները այլ եւ այլ ճիւղեր կ'արձակեն մարմնին մէջ. ասոնց ջղային դրութիւնը ուղեղին եւ ողնածուծին նման յատուկ հաստատուն պահարան չունի եւ մեծ մասամբ հաստատուած է մարսողական խողովակին տակը:

Օղակաւորները ներքին կմախք չունին, բայց սոսկ ծալ ծալ կարծրացած շերտերու վերնամաշկ մը կը պատէ մորթը, կազմելով արտաքին կամ յօդաւոր կմախք մը, որուն ներսէն կը կցուին մկանունքը եւ գործարանները: Սակայն կը գտնուին ոչ նուազ թուով յօդաւորներ ալ՝ ինչպէս են տզրուկներ եւ որդեր, որոնք այս վերնամաշկեայ պատեանէն (կմախք) ալ զուրկ են: Յօդաւորներու անդամները ընդհանրապէս բազմաթիւ են, զգայարանքները անկատար, արիւնը գրեթէ սպիտակ եւ արեան շրջանի կազմարանը շատ անկատար: Այս ճիւղին կը վերաբերին միջատները, սարդերը կամ մամուկները, խեցգետինները, որդերը, տզրուկները եւայլն:

Գ. Թուլամորթք.—Թուլամորթ կենդանիները կը տարբերին առաջին երկու ճիւղերէն թէ՛ արտաքին եւ թէ ներքին կմախքի մը բացակայութեամբ. այս պատճառաւ գրեթէ որոշ ձեւ մը չունին. մարմիննին ուղղածիգ երկայնութիւն մը ունենալու տեղ, գալարուն եւ կոր գիծ մը կ'առնէ, որով փոխանակ երկու ծայրերը իրարմէ հեռանալու, ընդհակառակը աւելի կամ նուազ կը մօտենան: Նման նախորդ երկու ճիւղերուն, Թուլամորթներու մեծագոյն մասին մարմինը կը պահէ համաչափ ձեւը. սակայն ուրիշներ այս համաչափութիւնը կորսնցուցած են, ինչպէս է խխունջը՝ իր պտուտակաձեւ եւ ոլորուն պատեանով: Ջղային դրութիւնը գլխաւորապէս կծիկներէ կը բաղկանայ, ինչպէս օղակաւոր կենդանիներու մէջ:

Ինչպէս ըսինք, բնաւ կմախք չունին, մարմիննին բոլորովին թոյլ է, մորթերնին դիւրակոր. աս յաճախ կը ծածկուի եղջերային կամ կրային պահպանակէ մը որ կը կոչուի խեցի կամ պատեան. ասի կրնայ ըլլալ մէկ կամ մէկէ աւելի միեւնոյն կենդանիին վրայ. երբեմն պատեանն այնչափ մեծ կ'ըլլայ որ կենդանին կրնայ ամբողջովին անոր մէջ բնակիլ, ինչպէս կը տեսնենք խխունջը, ոստրէն կամ ձկնականջը:

Այս ճիւղին զգայարանքները շատ անկատար են. գրեթէ շարժումներ կատարելու յատուկ անդամներ չունին: Արիւննին սպիտակ է եւ արեան շրջանը անկատար:

Դ. Կենդանաբոյսք եւ ճառագայթաձեւք.—Այս չորրորդ եւ վերջին ճիւղի կենդանեաց մարմինը համաչափ մասերէ չի կազմուիր. իրենց գործարանները, մանաւանդ զգայարանքները ու շարժականութեան մասերը կանոնաւոր կերպով խմբուած են կեդրոնական կէտի մը շուրջը՝ ուր կը գտնուի սովորաբար բերանը. այս պատճառաւ կոչուած են նաեւ ճառագայթաձեւք: Ծովաստղը լաւ օրինակ մը կրնայ համարուիլ մասանց այս ընդհանուր ձեւին:

Կենդանատունկերը ամենապարզ կազմութեամբ ջրային կենդանիներ են: Ջղային դրութիւնը՝ որուն յաճախ հետքը անգամ չերեւիր, իրենց մարմնոյն մասերու ձեւը կը ներկայէ, այսինքն ճառագայթաձեւ է: Բազմաթիւ տեսակներ բոլորովին թոյլ են մարմնով, սակայն ուրիշներ կրային պահպանակ մը ունին. բուստերը, որոնք ծովերուն յատակը կը գտնուին՝ ասոնց կարգէն են:

Կենդանաբոյսերու ստորին ու յետնեալ մէկ քանի տեսակները երբեմն այնպիսի նմանութիւն մը կ'ընծայեն, քանի մը պարզ բոյսերու հետ որ երկար ատեն իրենց բնութիւնը անծանօթ մնաց եւ բնապատումները զանոնք բուսեղէններու խումբին մէջ կը դասէին. այս արտաքին երեւոյթի նմանութեան համար ալ կոչուեցան կենդանաբոյսք: Այս պարզ տեսակ կենդանիներէն մեծ մաս մը կը բնակի կայուն ու մորացեալ ջուրերու մէջ. բայց ասոնք այնչափ փոքր են, որ հազիւ թէ մանրադիտակով կարելի կ'ըլլայ զննել անոնց այլ եւ այլ մասերը:

Մուշ ՆԱՐԳԻՍ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

Յառաջդիմութեան զարգացման եւ ապրանքներու ընդլայնման ամենակարեւոր պատճառը եւ միջոցն է հաղորդակցութեանց դիւրութիւնը: Արդարեւ փոխադրութիւնը երկրին զանազան կողմերու միջեւ փոխադարձ շահեր կը գոյացնէ. այս պատճառաւ երկրին բնակիչները բարքի սպառումի եւ փոխանակութեան կողմէ իրարու հետ կը կապէ, կը կցէ, որուն արդիւնքը կ'ըլլայ երկրին բարօրութիւնը:

Փոխադրութեան եւ հաղորդակցութեան միջոցները, բառին բովանդակ առումովը, հինգ մասի կը բաժնուին. Ա. ներքին երթեւեկութիւն նաւերու. Բ. ցամաքի ճամբաները. Գ. երկաթուղիները. Դ. ծովային ճամբաները. Ե. Թղթատարութիւն, հեռագիր եւն:

Ներքին նաւարկութիւնը գետերու, լիճերու, բնական եւ արհեստական ջրանցքներու վրայ՝ նաւակներով, մակոյկներով կը կատարուի. Ներքին վաճառականութեան համար ունեցած կարեւորութիւնը բացատրելու հարկ չկայ, այնքան բացայայտ է. Օսմ. ընդարձակածաւալ երկիրը ուշադրութեամբ դիտելով կը տեսնուի թէ ուղղակի կառավարուած կուսակալութիւնները նաւարկելի գետեր քիչ կը պարունակեն. Նաւարկելի մասերը կարճ են. եթէ մաքրուի՝ եղած ծախքը ապագային քաղելիք շահուն թերեւս չհամապատասխանէ:

Րումէլիի մէջ նաւարկելի են Մարիցան, Վարտարը, Պօյանան: Վարտարը Գալգանտէլէնէն բղխելով՝ Սկիւպի մօտերէն կը հոսի եւ շատ մը հողեր կ'ոռոգէ. Քէօփրիւլի Դասապայի քով եկած ատեն՝ շատ մը ճիւղաւորումներ կ'ունենայ եւ լայննալով նաւարկելի կը դառնայ:

290 մղոն երկայնութիւն ունի եւ Սէլանիկի ծոցը կը թափի: Վերջերս Վարտարը նաւարկելի ընելու եւ մօտակայ բարեբեր ու մշակելի գետինները ոռոգելու ատեն պատճառելիք աւերումին առաջքը առնելու համար՝ թումբերու շինուիլը հրամայուած է. այս մեծ գործին ձեռնարկելու համար՝ անանուն ընկերութեան մը կազմակերպուելու վրայ է: Ակներեւ է որ փոխադրութեան այս դիւրութեանը շնորհիւ հունձքը պիտի ծախուի գոհացուցիչ կերպով: Ընդարձակութեան եւ կարեւորութեան կողմէ յիշատակութեան արժանի Շքոտրայի, Եանինայի եւ Ուխրիի լիճերուն վրայ ձկնորսներուն, եւ այս լիճերու մօտակաները գտնուող գիւղերու միջեւ եղած փոխադրութեանց յատուկ մակոյկներ կան:

Ա. ԵՍԱՅԵԱՆ

Արտաքին Լուրեր

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Վիլհէլմսհէօէի մէջ.—Աւստրիոյ կայսեր տարեդարձը.—Հերձում մը.—Ընկերվարական կուսակցութիւնը:

Պէրլին, 18 օգոստոս.— Վիլհէլմհէօէի մէջ, երէկ, Գերմանիոյ կայսրը սեղան մը տուաւ Ֆրանց Եօզէֆ կայսեր ծննդեան 73րդ տարեդարձին առթիւ: Ներկայ գտնուեցան Աւստրիոյ դեսպանը ու դեսպանատան բոլոր պաշտօնեաները: Վիլհէլմ Բ. բաժակ պարպեց իր հաւատարիմ դաշնակցին ու բարեկամին՝ Ֆրանց Եօզէֆ կայսեր կենացը:

—Նորս Տօյչէ Ալկէմայնէ Զայթունկ բոլորովին կը հերքէ այն լուրը թէ Վիլհէլմ կայսրը մտադիր եղած ըլլայ Պէրլինի շրջակայքը գտնուած լիճի մը կղզիներէն մէկին վրայ՝ Բիխէլվէրտէր, իրեն յատուկ դղեակ մը կառուցանելու:

— Ընկերվարական կուսակցութեան 1903ի վիճակին վրայ որ հաստատուած է Տրէզտայի մէջ կատարուած գումարման մը պահուն, կուսակցութեան ամբողջ հասոյթն է 628,247 մարք՝ նախորդ տարիէն 331,500 աւելի: Ծախքերը՝ որոնք 554,212 մարք են, 362,250 մարք յաւելում մը ցոյց կուտան: Երեսփոխանական վերջին ընդհանուր ընտրութեանց պահուն կուսակցութիւնը 282,059 մարք ծախսած է:

ԱՆԳԼԻԱ

Լօրտ Սօլզպէրի.—Պ. Չէմպրլէնի ծրագիրը.—Լոնտոնի ստորերկրեայ երկաթուղին.—Հրդեհ մը:

Լոնտոն, 18 օգոստոս.— Հաթֆիլտէն կը հեռագրեն Սթանտարտի թէ երէկ գիշեր ուշ ատեն առնուած լուրի մը նայելով, Լորտ Սոլզպէրիի վիճակը գոհացուցիչ չէ: Իրիկուան ժամ 6½ին հրատարակուած տեղեկագիր մը կ'ըսէ թէ հիւանդին վիճակը բնաւ փոփոխութիւն չէ կրած:

—Ծովային նախարարութեան ընդհանուր քարտուղար Պ. Արնոլտ Ֆորսթէր, որ դահլիճին անդամ է, երէկ իրիկուն Պէլֆասթի մէջ ճառ մը խօսելով, յայտարարեց թէ ինք ալ կուսակից է մեծ բարենորոգումներ ընելու Անգլիոյ մաքսային դրութեան մէջ:

—Անցեալ շաբթու Լոնտոնի ստորերկրեայ ելեկտրաշարժ երկաթուղիին հասոյթները 28,250 ֆր. պակսեր են, ինչ որ հակահարուածը կը նկատուի Բարիզի ստորերկրեայ երկաթուղիին արկածին: Ընդհակառակը Լոնտոնի այն ստորերկրեայ երկաթուղիին, որ այնքան խորունկ չէ եւ որ ելեկտրաշարժ դրութիւնը չէ ընդունած, 61,550 ֆր.ի հասոյթի յաւելում մը ունեցած է: Երէկ իրիկուն հրդեհի սկզբնաւորութիւն մը տեղի ունեցաւ՝ Թէմիսի տակէն անցնող ստորերկրեայ երկաթուղիին վրայ: Կրակը սկսաւ վակոնի մը մէջ՝ զսպանակի մը թելին կրակ առնելէն: Իսկոյն մեկուսացուեցաւ հրդեհ ծագած տեղը եւ կրակին առաջքը առնուեցաւ, սակայն մեծ խուճապ մը տիրեց ուղեւորներուն մէջ, որոնք անմիջապէս դուրս հանուեցան կառախումբէն:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ (9)

ԿԻՊՐՈՍ ԿՂԶԻՆ

Ս. Աստուածածին եկեղեցիին գաւիթին յաւելուածական կամարները 1858ին շինուած են իբրեւ նեցուկ: Հնագոյն պատուհաններ ալ կան խորանին կողմը, եւ կը բաղկանան կամարանկիւն երկու լուսամուտներէ, վրանին քառատերեւ մը՝ գոթաձեւ բարձր պատուհանի մը մէջ ամփոփուած: Տանիքին եւ ուրիշ մասերուն ամենավերջին նորոգութիւնը կատարուած է 1884ին: Իբրեւ հայերէն հնագոյն արձանագրութիւն՝ կայ փոքր խաչքար մը, եկեղեցիի արանց յատկացուած դրան ձախ կողմը, պատին մէջ վերջէն զետեղուած: Ահա խաչքարին յիշատակարանը.

ԹՈՒԻՆ ՌՄԲ (1753) ՍԲ. ԽԱՉ

«Կանգնեցաւ ի Պատրիարքութեան Սբ. Երուսաղէմի եւ Կոստանդնուպոլսոյ Տն. Յակոբայ Աստուածաբան վարդապետին. հոգաբարձուութեամբ աշակերտի նորին Տեառն Յովսէփայ տեղւոյս Առաջնորդի, եւ արդեամբ բլր. ժողովրդոց:»

Եկեղեցին կախուած պատկերներուն ամենահինը կը կրէ ՌՄԷ (1758) թուականը: Մկրտութեան աւազանը շինուած է 1788ին: Ասոնցմէ աւելի հին է ծնծղայ մը (Երուսաղէմի) Ս. Յարութեան տաճարին նուիրուած (ՌՃԻԱ–1672):

Զանգակատունը հաստատուած է 1860ին, Կ. Պոլսեցի Նեվրուզեան Յաքոբիկ աղայի շնորհիւ: Եկեղեցին բակին մէջ կայ պարտէզ մը եւ ջրի աւազան մը: Կան նաեւ մէկ քանի սենեակներ, որոնց երկուքը դպրոցի կը ծառայեն: Մանչերու դպրոցին ճակատը զետեղուած արձանագրութենէն կը հասկցուի որ 1886ին շինուած է, հիմակուան քահանային, Տ. Յովհաննէս Շահինեանի ջանքով: Նախկին շինութիւնը կատարուած էր՝ Վրդան վարդապետ Սամիկեանի ձեռներէցութեամբ: Աղջկանց դպրոցին յատկացուած երկու սենեակներուն վրայ 1902ին շինուեցաւ վերնայարկ մը: Այս յաւելումը որ աշակերտուհիներու առողջութեան համար եւ ուրիշ տեսակէտներով անհրաժեշտ պէտք մըն էր՝ կատարուեցաւ արդի Առաջնորդ Պետրոս վրդ. Սարաճեանի օրով:

Երկու սեռէ աշակերտներուն թիւը կը հասնի 60ի, եւ ասոնց համար կառավարութիւնը կը նպաստէ տարին 24 ոսկի: Կիպրոսի Հայոց կրթութեան համար վերջին կէս դարու միջոցին հետզհետէ ծառայող աշխատաւորներուն մէջ նշանակելի են Թադէոս վարդապետ, Վարդան վարդապետ (այժմ Աբրահամ եպիսկ.), Գրիգոր Գիլճեան, Մկրտիչ Շահինեան (այժմ Տ. Յովհաննէս քահանայ ի Նիկոսիա), Համբարձում Գէորգեան եւ արդի ուսուցիչը՝ Յարութիւն Աստուրեան: Ասոնց շնորհիւ է որ Կիպրոսի օտարախօս տեղացիներուն մէջ քիչ շատ մուտ գտած է մայրենի լեզուն: Աղջկանց վարժարանի համար ալ վերջին տարիներս բերուեցան կարող վարժուհիներ, որոնց պաշտօնավարութիւնը թէեւ ոչ երկարատեւ՝ սակայն բաւական արդիւնաւոր եղած է: Թէ՛ արական եւ թէ իգական դպրոցներու յառաջացման համար Տ. Պետրոս վարդապետ Սարաճեանի երեք ու կէս տարիէ ի վեր նուիրած անձնուէր աշխատութիւնները արժանի են մասնաւոր գովեստներու:

Նիկոսիոյ մէջ երկու տարիէ ի վեր գոյութիւն ունի Օր. Սարգիսեանի մանկապարտէզը, որ զգալի պակաս մը կը լեցնէ եւ յաջող արդիւնք կուտայ:

Նիկոսիոյ մէջ է նաեւ «ազգ. կրթարան—որբանոցը» որ քանի մը տարի առաջ հաստատուեցաւ, գլխաւորապէս կարօտ եւ անոք տղոց համար, եւ կը պահպանուի ամէն կողմերու Հայերէ եկած նպաստներով: Գիշերօթիկներու թիւը եղած է իբր 30, իւրաքանչիւրին համար տարեկան 10–12 ոսկի ծախք ըլլալով:

Կրթարան—որբանոցի վերին վարչութիւնը կը գտնուի Միայնուն Խնամակալութեան մը ձեռքը. իսկ անմիջական հսկողութիւնը կը կատարէ Նիկոսիոյ մէջ կազմուած Տնօրէն Խորհուրդի մը կողմէ: Հաստատութիւնը չունի սեփական շէնք եւ կը գտնուի վարձուած բնակարանի մը մէջ: Ուսումնական ծրագիրը նախակրթական է, բայց մտադրութիւն կայ զայն վերածելու միջնակարգ կամ երկրորդական վարժարանի, եթէ բաւարար նիւթական օգնութիւններ ընծայուին:

Կրթարան—որբանոցը պաշտօնական նըպաստ չստանար, որովհետեւ տեղացի հասարակութեան պատկանող հաստատութիւն մը չէ: Միեւնոյն պատճառով ալ դպրոցներու քննիչին պաշտօնական իրաւասութեան շրջանակէն դուրս կը մնայ:

Եկեղեցիի բակին հետ դռնով մը կը հաղորդակցի Առաջնորդարանի մասը. իսկ եկեղեցիին դէմն է «հոգետուն» կոչուած շէնքը, որուն սենեակներէն մէկ քանին յատկացուած են չքաւոր ընտանիքներու կամ անհատներու բնակութեան, միւսները վարձու կը տրուին:

Նիկոսիոյ ազգ. գերեզմանատունը կը գտնուի Հայոց թաղէն հինգ վայրկեան հեռու, կանոնաւոր շրջապատի մը մէջ առնուած եւ ծառերով հովանաւորուած: Ունի մատուռ մը 1892ին շինուած, որուն ծախքերուն համար գումար մը կտակուած էր Կ. Պոլսեցի Պօղոս Օտաճեանէն: Այս գերեզմանատունը երբեմն եղած է Դոմինիկեանց վանք եւ դամբարան: Մինչեւ մօտ ատեններս՝ Լատինները ալ այստեղ կը թաղեն եղեր իրենց մեռելները. յետոյ հարկադրուած են առանձին գերեզմաննոց շինելու: Որոշուած է մէկ քանի տարիէն Հայոց եւ ուրիշ ազգերու գերեզմանոցները հաստատել քաղաքէն հեռու:

Կիպրոսի վիճակային գործերը ու կալուածները կը կառավարուին չորս հոգիէ բաղկացած Թաղ. Խորհուրդի ձեռքով, Առաջնորդին նախագահութեան ներքեւ:

Ս. Մակարի վանքին, եւ երեք ամբողջական ու երկու մասնական ջաղացքներու, նոյնպէս Նիկոսիա եւ Լառնաքա գտնուած հինգ տուներու եւ երկու խանութներու տարեկան հասոյթը հիմա կը հասնի 300 ոսկիի, որմէ կը հոգացուին Առաջնորդին, քահանային եւ ուսուցիչներու թոշակները: Ջաղացքներէն եւ տուներէն մէկ քանին հիմա հասոյթ չեն բերեր գրեթէ: Եկեղեցիի եւ ջաղացքներու նորոգութեան ծախքերէն եւ երբեմնի Առաջնորդներուն յատկացած մեծկակ ամսականներու վճարումէն գոյացած մէկ քանի հարիւր ոսկիի պարտքը վերջին տարիներու մէջ մաս առ մաս վճարուելով՝ 150 ոսկիի չափ մնացած է: Ազգ. սընտուկի հաշիւներուն մէջ զեղծումներ ալ գործուած են երբեմն: Այժմու Թաղ. Խորհուրդը խղճամիտ հոգածութիւն ցոյց կուտայ, եւ կը պահէ կանոնաւոր տոմարներ, որոնց հաշուեկշիռը կը մատուցանէ Երուսաղէմի Պատրիարքին վաւերացման:

(Շարունակելի)

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔ

Շանկայի դէպքերը. — Հիւպատոսներ.— Թուանկ-Սիի մէջ.—Նաւային արկած.— Աւազակներու յարձակում:

Շանկայ, 18 օգոստոս.—Նան-Հաւի մէջ չորս հոգի ձերբակալուեցան, որոնք յեղափոխականներուն հակառակ կուսակցութեան կը վերաբերին եւ իրենց գաղափարները հրապարակաւ յայտնած էին։ Յեղափոխական կուսակցութիւնը յայտնի կերպով կը քաջալերուի քանի մը տէրութեանց ներկայացուցիչներուն քով գտած աջակցութենէն Սուբաօ լրագրին գործին մէջ։ Կը սպասուի որ խնդիրը նորէն բացուի, երբ Բէքինի անգլիական դեսպան Սըր Էրնէսթ Սաթօու ժամանէ։ Դեսպանական ու հիւպատոսական մարմնոյն մեծամասնութիւնը կը հակառակի Անգլիոյ ջատագոված քաղաքականութեան, որ է պաշտպանել բանտարկեալներ։

—Զէն փոխարքային պահանջումով, Նանկ-Զէի փոխարքաները, վերջերս, բազմաթիւ զինուորներ ղրկեցին Թուանկ-Սիի մէջ բարեկարգութեան հաստատման մասին աջակցելու։ Զէնի վարչութիւնը մեծ կորովամտութիւն ցոյց կուտայ, ինչպէս կը սպասուէր։ Բազմաթիւ անկարող ու անպարկեշտ պաշտօնեաներ պաշտօնանկ եղած ու պատժուած են։ Ստոյգ աղբիւրէ առնուած լուրերու նայելով՝ վերջին շփոթութիւնները աւելի աւազակներու գործ են, որոնք վաճառականներու վրայ կը յարձակին։

Հոնկ-Քոնկ.— Ընդհարում մը պատահեցաւ Հոնկ-Քոնկի մօտ անգլիական շոգենաւի մը ու չինական յածանաւակի մը միջեւ։ Առաջինը վնասուեցաւ, իսկ երկրորդը մէկ ու կէս ժամէն ընկղմեցաւ։ Անգլիական շոգենաւը չինական յածանաւակէն 170 հոգի ազատեց. Նաեւ նաւապետը որ չէր ուզեր հեռանալ նաւէն. Տասներեք հոգի խեղդուեցան։

Բեդերսպուրկ.—Բորթ-Արթուրէն առնուած լուրերու նայելով՝ Թունկուզներու խումբ մը քանի մը օր առաջ յարձակեր է «Մանչուրիա» կայարանին վառօդարանին վրայ։ Խուզախները առանցմէ քսան հոգի գերի բռներ են, սակայն խումբին ամէնէն մեծ մասը յաջողեր է փախչիլ։

ՎԱՏԻԿԱՆ

Պապը ու Ֆրանսա. — Վատիկանի Ֆրանսական դեսպանը. — Պ. Լուպէի նամակը. — Անկլօ-Սաքսոններ. — Անձնաւոր բերի մը սէր եւ ստորէն:

Հռոմ, 19 օգոստոս. — Այսօր Վատիկանի մօտ ֆրանսական դեսպան Պ. Նիզար ընդունուեցաւ Պիոս Ժ. Պապին կողմէ, որուն պաշտօնապէս հաղորդեց Ֆրանսայի Հանրապետութեան Նախագահին շնորհաւորութիւնները՝ Պապ ընտրուելուն առթիւ։ Պ. Նիզար Պիոս Ժ.ի յանձնեց Պ. Լուպէի մէկ նամակը, որ դեսպանին պաշտօնը նորոգելու չէր վերաբերեր բոլորովին, այլ մէկ մասին մէջ միայն ակնարկութիւն եղած էր։ Պիոս Ժ. մասնաւորապէս համակրութիւն ցոյց տուաւ Ֆրանսայի դեսպանին նկատմամբ. Նաեւ ապահովութիւն տուաւ թէ հայրական զգացումներ կը տածէ ֆրանսական ազգին նկատմամբ, զոր միշտ Եկեղեցիին անդրանիկ աղջիկը պիտի նկատուի։

Լոնտոն. — Անգլիական լրագիրները հեռագիր մը կը հրատարակեն Հռոմէն՝ ծանուցանող թէ Պապը մտադրութիւն յայտնած է կարտինալներու ժողովին մէջ աւելի լայն տեղ մը տալու անկլօ-սաքսոն տարրին։ Ուէսթմինսթրի արքեպիսկոպոսը երբ ընտրուի, կարտինալութեան աստիճան պիտի տայ անոր. Նաեւ Իրլանտայէն, Քանատայէն ու Ամերիկայէն մէյմէկ արքեպիսկոպոսներու։

— Պապը ունկնդրութիւն շնորհեց Լանչէլոթի իշխանին, տէր եւ տնօրէն Վոշէ Տէլլա Վէրիթա անհաշտ կաթոլիկ թերթին։ Կ՚ըսուի թէ Պիոս Ժ. յորդորեր է Լանչէլոթի իշխանը, որ աւելի չափաւորութեամբ գործէ իտալացի ազատական իր պաշտօնակիցներուն հետ։

Վիեննա. — Լրագիրները կը կարծեն թէ Վատիկանի ու Ֆրանսայի յարաբերութիւնները պիտի աւրուին։ Ասոր ապացոյցը այն է թէ Բարիզի ստորերկեայ երկաթուղիին արկածին առթիւ Պապը ցաւակցական հեռագիր ուղղեց Բարիզի արքեպիսկոպոսին եւ ոչ թէ նախագահ Պ. Լուպէի։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Բարիզի ամերիկեան դեսպանը. — Փոփոխութեան մը լուրերը. — Հերքում մը:

Բարիզ, 19 օգոստոս. — Լրագիրները վերջերս Նիւ-Եորքէն հեռագիր մը հրատարակեցին՝ ծանուցանող թէ Բարիզի ամերիկեան դեսպան Բորթէր զօրավարը մօտերս պիտի հեռանայ իր պաշտօնէն եւ անոր պիտի յաջորդէ Մ. Նահանգաց պատերազմական նախարար Պ. Ռութ։ Օտար դեսպաններու վերաբերեալ լուրերը կը շահագրգռեն ֆրանսական հասարակութիւնը։ Բորթէր զօրավարը աւելի համակրութիւն շահած է՝ Ֆրանսայի նկատմամբ իր տածած գորովալից զգացումներով։ Մ. Նահանգաց դեսպանը այս միջոցիս բացակայ ըլլալով Բարիզէն, խորհրդականը որ գործակատարի պաշտօն կը վարէ, այդ մասին եղած հարցումի մը պատասխանելով՝ յայտարարեց թէ ըսուած փոփոխութեան նկատմամբ պաշտօնական կամ կէս-պաշտօնական զեկոյց մը չէ ստացած։ Հետեւաբար այդ լուրը բոլորովին անհիմն է։

ՍՊԱՆԻԱ

Քաղաքական կացութիւնը. — Ընտրութիւնները. — Նախարարապետին արարքը. — Քննադատութիւններ:

Սէն-Սէպասթիէն, 19 օգոստոս. — Նախարարապետ Պ. Վիլլավէրտէ Սէն-Սէպասթիէն ժամանեց Թագաւորին տեղեկութիւն հաղորդելու քաղաքական կացութեան վրայ։ Անտալուզիայի ու Քաթալոնիայի մէջ երկրագործական խնդիրները հանդարտած են։ Նախարարապետը այնպէս կը նկատէ թէ երեսփոխանական ընտրութեանց առեն նախարարութեան կուսակիցները, որոնք պատրաստութիւններ կը տեսնեն նոյն իսկ մեծ քաղաքներու մէջ, պիտի յաղթեն ընդդիմադիր կուսակցութեան, թէեւ այս վերջիններն ալ ձեռնունայն չեն մնար։ Դիտել կը տրուի թէ այդ կուսակցութեան հրաւէրներուն կարեւորութիւն չեն տար ընկերվարական կուսակցութիւնը եւ այլն՝ ընտրութեանց առթիւ միանալու մասին։

—Պ. Վիլլավէրտէ շատ կարեւորութիւն չի տար ազատական կուսակցութեան եւ մանաւանդ Պ. Մոնթէրօ Ռիոսի քննադատութիւններուն՝ իր ընտրական ու ելմտական քաղաքականութեանը վրայ, վասն զի զանոնք այնքան ձեռնհաս չի նկատեր քննադատելու պահպանողական կուսակցութիւնը որ անոնց տեղ իշխանութեան գլուխը անցաւ։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Նաւարշաւ. — Հացկերոյթ մը. — Պ. Ռուզվէլթի բաժակաճառը:

Նիւ-Եորք, 18 օգոստոս.—Նախագահ Պ. Ռուզվէլթ, իր զբօսանաւին մէջ տրուած հացկերոյթին առեն, բաժակ պարպեց մեծ տէրութեանց եւ անոնց վեհապետներուն համար։ Այդ բաժակը յոտնկայս պարպուեցաւ։ Նախագահը յետոյ բաժակ պարպեց՝ այն ներկայացուցիչներուն համար որոնք պիտի մասնակցին մեծ նաւարշաւին «Ամերիքա» բաժակին համար։ Անգլիոյ դեսպանատան կցորդ Զէր գնդապետը պատասխանեց, բաժակ պարպելով Պ. Ռուզվէլթի կենացը։

—Այդ նաւարշաւը վաղը պիտի կատարուի Սըր Թոմաս Լիբթընի զբօսանաւը Շամրոք Գ. եւ ամերիկեան Ռըլիէնս զբօսանաւը։ Մեծ ոգեւորութեամբ գրաւներ կը բռնուին։ Ամէնէն աւելի գրաւ կը շահի ամերիկեանը՝ երեքի դէմ հինգ, սակայն Շամրոք Գ.ի նաւազներէն կէսէն աւելին ունեցած բոլոր դրամին գրաւ դրած են իրենց նաւին համար, եւ կը յուսան թէ այս անգամ ալ պիտի չտրուին «Ամերիքա» բաժակը զոր երկար ատեն է ի վեր Ամերիկացիներուն ձեռքէն չեն կրնար առնել։

Հալիֆաքս.—Կը ծանուցուի թէ պիտի փորձուի Բալտու ղրկել անթել հեռագրի միջոցաւ, նաւարշաւին արդիւնքները ծանուցանող լուրերը։

ՔԱՆԱՏԱ

Բրիտանական առեւտրական սենեակները. —Թղթատարական սակացոյցը.—Առեւտրական յարաբերութիւնները:

Մոնրէալ, 18 օգոստոս.—Բրիտանական առեւտրական սենեակներուն համաժողովը, որ հոս գումարուած է, երէկ փափաք յայտնեց որ զեղչուի լրագիրներու եւ պարբերականներու թղթատարով առաքման սակացոյցը՝ մայր-երկրին եւ գաղթավայրերուն միջեւ՝ ինչպէս է Անգլիոյ մէջ՝ մէկ քաղաքէն միւսը։ Համաժողովը պահանջեց փարոսի տուրքին ջնջումը, հիւպատոսութեանց վերակազմութիւնը եւ դաշնադրութիւններով անգլիական վաճառականութեան տրուած իրաւունքներուն ընդլայնումը։ Համաժողովը հրաւիրեց կառավարութիւնը Մեծին Բրիտանիոյ, գաղթավայրերուն եւ Հնդկաստանի ներկայացուցիչներէն յանձնաժողով մը կազմել՝ քննելու այն միջոցները զորս հարկ է ձեռք առնել՝ աւելցնելու եւ զօրացնելու համար առեւտրական յարաբերութիւնները բրիտանական տէրութեան զանազան մասերուն միջեւ՝ փոխադարձ զիջողութեանց հիման վրայ։ Համաժողովը կարծիք յայտնեց որ բրիտանական տէրութիւնը կազմող բոլոր մասերուն, զանոնք միացնող կապերը ամրապնդելու համար, առեւտրական էական առաւելութիւններ տրուին, թոյլ տալով իւրաքանչիւրին հետեւիլ իրեն յարմար դատած ելմտական քաղաքականութեան։

ԻՒՄՊԷՐՆԵՐՈՒ ԴԱՏԸ

Ը. ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ընդհանուր դատախազին ամբաստանագրին շարունակութիւնը.—Պ. Լապորիի պաշտպանողական ճառը.—Պ. Լապորի բան մը չի գիտեր:

Բարիզ, 19 օգոստոս. — Ընդհանուր դատախազ Պ. Պլոնտէլ Ը. դատավարութեան մէջ ալ կը շարունակէ իր ամբաստանագիրը, ուր մանրակրկիտ փաստերով ի վեր կը հանէ Քրաւֆորտներու ժառանգութեան եւ միլիոններու չգոյութիւնը, Իւմպէրներու խարդախութիւնները, կեղծարարութիւնը, որոնք բազմաթիւ մարդոց նիւթական կործանման ու բարոյական աւերումին պատճառ եղած են։ Ընդհանուր դատախազը սապէս կը վերջացնէ իր ամբաստանագիրը. «Արդարեւ ոճիր մը չէ հանրային ապահովութեան դէմ, այն համարձակութիւնը զոր Իւմպէրները ունեցան ամբողջ 17 տարի դատարանները ու ամէնէն պերճախօս փաստաբանները զբաղեցնելու երեւակայական դատավարութեանց համար։ Եւ այս ամէնը անրջային պահանջումներու եւ երեւակայական ժառանգութեան մը համար, որոնց պատճառաւ դատական որոշումներ տրուած են, ամէնուն կողմէ յարգուած անուններով ստորագրուած։ Հանրային կեանքի դէմ ոճիր մը չէ՞ մեծ դատարաններուն որոշումները փոխել խարդախութեան եւ յափշտակութեան լիիր միջոցներու, զանազան ճարտարութեամբ, հանճարեղ գձձութեամբ, որ մեր առջեւ պարզուած հրէշային արդիւնքին յանգած է անհաւատալի ըլլալու աստիճան։ Աւասիկ պարոննե՛ր, յաւերժապէս աղետալի գործը, Իւմպէրներու եւ Տորինեաքներու ոճիրը, որոնց ըրած ամբաստանութիւնները ու նենգաւոր յարձակումները քաղաքական անձնաւորութեանց վրայ՝ չեն կրնար արդարացնել զիրենք։ Գործը՝ իր այս երեւոյթին տակ՝ կը մեծնայ ու կը բարձրանայ, եւ անոր հետ մէկտեղ, պարոններ, այն ընկերային պաշտօնը զոր կոչուած էք կատարելու։ Ապահով եմ թէ այդ պաշտօնը ի գլուխ պիտի հանէք բանիմաց եւ կորովի կերպով։ Ամբաստանեալներուն պիտի ազդարարէք որ թէեւ յաջողած են իրենց գործերուն նայող զանազան դատական ատեանները խաբել, սակայն կայ դատական ձեռնհաս մարմին մը, այն է ձերինը, Բարիզի երդուեալներու մեծ մարմինը՝ զոր չպիտի կրնան խաբել իրենց սուտերով, հնարքներով եւ խուսափողական պատասխաններով։ Այդ դատական ատեանը պիտի գիտնայ օրինաւոր գոհացում տալ հանրային խղճին, իր տուած լուսամիտ վճռով միանգամ ընդ միշտ սպանելով երկար ատեն արհամարհուած ճշմարտութեան, իրաւունքի ու արդարութեան անկորնչելի իրաւունքը։» Ընդհանուր դատախազը ի վերջոյ պահանջեց ամենածանր պատիժ մը ամբաստանեալներուն համար։ Բուռն ծափահարութիւններ թնդացուցին դատասրահը։ Նիստը դադրեցաւ պահ մը. երբ վերսկսաւ, ամբաստանեալներու փաստաբան Պ. Լապորի խօսք առաւ՝ իր պաշտպանողական ճառը արտասանելու համար։ Աւասիկ այդ ճառը.

«Այն գործը զոր դատելու կոչուած էք, թէ՛ ամբաստանող եւ թէ՛ պաշտպանող կողմին համար եզականօրէն բացառիկ պայմաններու մէջ կը գտնուի. Թերեւս ո՛չ մէկ պաշտպանողական գործ նմանօրինակ պայմաններու մէջ չէ գտնուած։ Կլիենտները ըրին իրենց յայտարարութիւնները. այնպէս կը թուի որ դատավարութիւնը վերջ գտած է, սակայն դատին բոլոր տարրերը ո՛չ ձեզի եւ ո՛չ ալ պաշտպանող կողմին ծանօթ են։ Կացութեան եզականութիւնը հոն է որ Տիկին Իւմպէր չըսեր թէ աւելի գաղտնիք մը կայ որ չպիտի յայտնէ, այլ անգութ գաղտնիք մը գոյութիւն ունի, որուն վրայ պիտի խօսի։ Սակայն Տիկին Իւմպէր նախ կ՚ուզէ որ արդարութիւնը ամբողջովին կատարէ իր գործը, ամբաստանող կողմը ի գործ դնէ իր բոլոր միջոցները, պաշտպան-փաստաբաններուն խօսքերը լսուին. այս պայմաններուն մէջ՝ ոտքի կ՚ելլեմ խօսելու ինչպէս պիտի խօսէին վաղը իմ երկու նշանաւոր պաշտօնակիցներս։ Այդ գաղտնիքը ինծի հաղորդեց Տիկին Իւմպէր, անոր բովանդակ ծանրակշիռ, լուրջ եւ կարեւոր հանգամանքը գնահատեցի, սակայն Տիկին Իւմպէր չթոյլատրեց ինծի, եւ արդէն չէր կրնար, իրաւութեամբ ստուգել այդ գաղտնիքը։ Չէր կրնար թոյլատրել ըսի, որովհետեւ հազիւ մէկ քանի շաբաթէ ի վեր ստանձնած եմ զինքը պաշտպանելու գործը։ Եթէ երբեք ամենափոքր տեղեկութիւն մը, իրողութեանց նիւթական ստուգութիւն մը ձեռք ձգէի, ամէն ինչ 24 ժամուան մէջ պիտի իմացուէր, շնորհիւ այսօրուան մեր ճարտար լրաբերութեան։ Ուրեմն ստիպուած եմ հաւատալու Տիկին Իւմպէրի խօսքին։ Իր յարմար դատած վայրկեանին, Տիկին Իւմպէր ինք պիտի յայտնէ գաղտնիքը։ Ես չեմ կրնար անձնապէս երաշխաւորել, քանի որ չեմ ստուգած։ Ինչ է ինծի ըսուածը։ Կ՚ուզեմ անմիջապէս բացատրել։ Բան մը միայն կայ պարոն երդուեալներ, սա է թէ Տիկին Իւմպէրի գաղտնիքը ծանր կը կշռէ իր վրայ, որովհետեւ իր ընելիք յայտնութիւնը թերեւս ջախջախէ իրենները ու այն մանկամարդ Էվ Իւմպէրը, որ հիւանդ է հեռուն եւ այս պահուս լռութեան մէջ կը սպասէ դատավարութեան արդիւնքին։ Պարոն երդուեալներ, լսեցիք ընդհանուր դատախազին խիստ ամբաստանագիրը։ Չեմ ուզեր թերանալ այն յարգանքին մէջ՝ զոր պարտիմ տածել իմ հակառակորդիս մեծ տաղանդին նկատմամբ, բայց ինծի այնպէս թուեցաւ որ յաճախ շատ բուռն ու անգութ ածականներ գործածեց այնպիսի անձերու համար որոնք աշխարհիկ մարդիկ են։ Վերադիրներու սաստկութիւնը պարտկած էր ապացոյցներու եւ փաստերու չգոյութիւնը։ Անշուշտ ընդհանուր դատախազը մեծապէս օգուտ քաղեց հոս ամէն օր կրկնուող սա յաղթական հարցումէն, ո՞ւր են Քրաւֆորտները, ո՞ւր միլիոնները, ո՞ւր է կտակագիրը։»

Պ. Լապորիի պաշտպանողական ճառին մնացեալը վաղուան թուով։

ՄԱՀ

ԼՈՐՏ ՍՈԼԶՊԵՐԻԻ

Լոնտոնէն շաբաթ օրուան թուականով հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Անգլիոյ նախորդ նախարարապետ Լորտ Սոլզպէրի շաբաթ իրիկուն մեռեր է։ Ինչպէս ծանուցուեցաւ, քանի օրէ ի վեր հիւանդ էր։ Լորտ Սոլզպէրի որ այնքան երկար ատեն վարեց բրիտանական քաղաքականութիւնը, ժամանակէ մը ի վեր տկարացած էր, այն աստիճան որ նախ արտաքին գործոց նախարարութեան պաշտօնէն քաշուեցաւ եւ քիչ վերջն ալ նախարարապետութենէ։ Ժամանակակից պատմութեան ամէնէն մեծ դէմքերէն մէկն էր որ անհետացաւ ո՛չ միայն Անգլիոյ այլ ամբողջ աշխարհի համար։ Համայն տիեզերք պիտի զգայ վախճանը պետական այդ մեծ մարդուն որ իր երկիրը կառավարեց բարձր արժանիքով մը եւ նոյն իսկ ամէնէն երկրորդական պարագաներու մէջ ներշնչուելով սկզբունքներէն բարձր ու անյեղլի փիլիսոփայութեան մը՝ որուն համար խիստ լայն ըմբռնում մը ունէր։

—Լորտ Ռոպէր Արթուր Սէսիլ օվ Սոլզպէրի ծնած է 1830 փետրուար 3ին Օքսֆորտի համալսարանին ենթակայ Քրիսթ-Չըրչ վարժարանին մէջ ուսում առաւ։ 1852 ին երեսփոխան ընտրուեցաւ Սթամֆորէն։ Մինչեւ 1868՝ այսինքն հօրը մահը, Երեսփ. Ժողովին մէջ մնաց իբրեւ անդամ պահպանողական կուսակցութեան։ Յետոյ Լորտութեան բարձրանալով Լորտերու Ժողովը մտաւ 1866ին, երբ տակաւին Երեսփ. Ժողովին մէջ էր, Լորտ Տէրպի անոր կարողութիւնը ու արժանիքը գնահատելով Հնդկաստանի նախարար անուանեց, բայց հետեւեալ տարին հրաժարեցաւ, վասն զի չէր ընդունած Լորտ Տէրպիի ու Տիզրայէլիի կողմէ պատրաստուած օրինագիծ մը։ Լորտ Տէրպիի մահէն ետքը Լորտ Սոլզպէրի պահպանողականներու պետ եղաւ Լորտերու Ժողովին մէջ։ 1874ին Լորտ Տիզրայէլի նախարարապետ կարգուելով Լորտ Սոլզպէրի նորէն Հնդկաստանի նախարար անուանուեցաւ։ Այդ միջոցին մեծ սով մը ծագեցաւ Հնդկաստանի մէջ։ 1876 ին այցելեց Բարիզ, Պէրլին, Վիեննա եւ Հռոմ, Լոնտոն վերադարձին՝ արտաքին գործոց նախարար եղաւ։ 1880 ի երեսփոխանական ընտրութեանց հետեւանքով՝ Լորտ Պիքընսֆիլտ ու Լորտ Սոլզպէրի նախարարութենէ քաշուեցան։ Այդ միջոցին Լորտ Սոլզպէրի խստիւ հակառակեցաւ դահլիճին քաղաքականութեանը։ 1885 ին Լորտ Սոլզպէրիի յանձնուեցաւ դահլիճին կազմութիւնը եւ ինք վարեց միանգամայն արտաքին գործոց նախարարութիւնը։ Այդ անգամուն շատ քիչ պաշտօնավարեց եւ իր այդ պաշտօնավարութեանը միջոցին էր որ Պիրմանիա կցուեցաւ անգլիական ստացուածքներու։ Լորտ Սոլզպէրիի տարի մը Անգլիան վարելէ ետքը, դարձեալ քաշուեցաւ եւ անոր յաջորդեց մրցակիցը՝ Պ. Կլատսթոն։ 1886 օգոստոս 3ին նորէն նախարարապետ անուանուեցաւ։ Տասնվեց տարի պաշտօնավարեց. երբեմն Երբեակ Զինակցութեան կողմը յարեցաւ, Ֆրանսայի հետ ցրտութեամբ վարուեցաւ եւ 1892ին դարձեալ պաշտօնէ քաշուեցաւ։ Այդ միջոցին Լորտ Ռօզպէրի կազմեց նոր դահլիճը, սակայն 1895 ին քաշուելով, նորէն Լորտ Սոլզպէրի պաշտօնի անցաւ նաեւ իբրեւ արտաքին գործոց նախարար։ Քանի մը տարի առաջ արտաքին գործոց նախարարութիւնը թողուց Լորտ Լանստաունի եւ ինք միայն նախարարապետութիւնը վարեց, բայց անցեալ տարի այդ պաշտօնէն ալ հրաժարեցաւ, քաղաքական կեանքէ բոլորովին քաշուելով։ Լորտ Սոլզպէրի իր այդ վերջին պաշտօնավարութեան միջոցին ամէնէն աւելի արտաքին գործերով զբաղեցաւ, ներքին գործերու եւ այլն վարչութիւնը թողլով Պ. Պալֆուրի եւ գաղթային նախարար Պ. Չէմպըրլէնի։ Թրանսվալի պատերազմը աւարտելէն ետքն էր որ Լորտ Սոլզպէրի բոլորովին քաշուեցաւ քաղաքական կեանքէ, նախարարապետութիւնը թողլով Պ. Պալֆուրի։ Կուեանայի սահմանագլուխին խնդրոյն համար բուռն վէճ մը ծագեցաւ Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգաց միջեւ, Նախագահ Պ. Քլիվլէնտի վերջնագրին վրայ քիչ մնաց որ պատերազմ ծագէր Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգաց միջեւ, սակայն Լորտ Սոլզպէրիի հաշտարար քաղաքականութեանը հետեւանքով այդ խնդիրը բարեկամաբար կարգադրուեցաւ։ 1896ին տեղի. Ճէյմսընի ծանօթ արշաւանքը դէպ ի Թրանսվալ կացութիւնը բաւական դժուարացուց Անգլիոյ եւ Թրանսվալի միջեւ. Նաեւ Գերմանիոյ հետ ալ յարաբերութիւնները ցրտացուց։ Այդ միջոցին Լորտ Սոլզպէրիի իմաստուն եւ խոհական քաղաքականութեանը շնորհիւ այդ խնդիրն ալ կարգադրուեցաւ։ Միեւնոյն տարին Ֆրանսայի հետ ալ խնդիր մը ծագեցաւ։ Լորտ Սոլզպէրի, քաղաքական այդ խնդիրներն ու դժուարութիւնները նկատողութեան առնելով, Լորտերու Ժողովին եւ Երեսփ. Ժողովին մէջ ծանոյց թէ այդ պարագաները անհրաժեշտ կ՚ընծայեն Անգլիոյ նաւային զօրութեան յաւելումը։ Լորտ Սոլզպէրի այդ մասին յաջողութիւն ձեռք բերաւ։

— Լորտ Սոլզպէրի շատ կը զբաղէր ելեկտրականութեամբ։ Առաջին անգամ ինքն էր որ ելեկտրական լոյսը գործածեց իր բնակարանին մէջ։ 1883 ին Լիվըրբուլի մէջ առաջին անգամ ելեկտրաշարժ թրամուէյը հաստատուելուն առթիւ խիստ կարեւոր բանախօսութիւն մը արտասանեց ելեկտրականութեան յառաջդիմութեանը վրայ։ Քիմիագիտութեան նկատմամբ ալ մեծ սէր ունէր եւ քաղաքական գործերէն երբ պարապ ատեն մը գտնէր, քիմիագիտութեամբ կը զբաղէր։ 1893ին իբրեւ դիւանապետ Օքսֆորտի համալսարանին, հիւանդանոցի մը բացման ներկայ գտնուելով գիտական խիստ կարեւոր ճառ մը արտասանեց Անգլիոյ մէջ բժշկութեան ըրած յառաջդիմութեանը վրայ։ Լորտ Սոլզպէրի 1857 ին ամուսնացաւ ելմտական նախկին նախարար Սըր Էտուարտ Ալտէրսընի աղջկան հետ։ Ինչպէս կը յիշուի, այդ օրիորդը եկեղեցիի մը մէջ ուշ ատեն աղօթած միջոցին դուռը գոցուած էր պահապանին կողմէ, կարծելով որ մարդ չկայ։ Լորտ Սոլզպէրի, որ դիպուածով նոյն կողմերը կը գտնուէր, աղջիկը յաջողած էր դուրս հանել։ Այդ պարագային մէջ էր որ յարաբերութիւն հաստատեց իր կինը ըլլալիք աղջկան հետ։ Լորտ Սոլզպէրիի անդրանիկ զաւակն է Լորտ Քրանպօրն որ 42 տարեկան է։ Լորտ Քրանպօրն արտաքին գործոց խորհրդական է։ Ինչպէս քանիցս ծանուցուեցաւ, ունի նաեւ ուրիշ զաւակներ։ Լորտ Սոլզպէրիի կինը երկու-երեք տարի առաջ մեռաւ։

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԻՒՄՊԷՐՆԵՐՈՒ ԴԱՏԸ

ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՐԻԶ, 21 օգոստոս. — Պ. Լապորի աւարտեց իր պաշտպանողականը, յայտարարելով որ Թէրէզ պիտի խօսի դատավարութիւնները աւարտելէն ետքը. եւ թէ, նոյն իսկ եթէ չխօսի, ապացոյցները անբաւական են անոր դատապարտութիւնը առաջ բերելու։ Այս վերջին խօսքերը ծափահարուեցան ունկնդիրներուն կողմէ։ Յետոյ խօսեցաւ Էմիլ Տորինեաքի փաստաբան Պ. Բլինէ, պարզելով իր պաշտպանեալին աննշան դերը այդ գործին մէջ։ Ռոմէն Տորինեաքի փաստաբանին՝ Պ. Հէսի պաշտպանողականը վաղուան յետաձգուեցաւ։

ԲԱՐԻԶ, 22 օգոստոս.— Փաստաբան Պ. Հէսի պաշտպանողականէն ետքը, Թէրէզ Իւմպէր խօսեցաւ, յայտարարելով որ Քրաւֆորտներու ճշմարիտ անունն է Ռընիէ որ Պիզմարքի ու Պազէնի միջեւ հաղորդակցութեանց միջնորդն էր Մեցի պաշարման ատեն 1870ին։ Թէրէզ ըսաւ նաեւ թէ այդ թուականէն կը սկսի նոյն հարստութեան ծագումը որ շատցած է տոկոսներով։

—Ժամ 2ին խորհրդակցութեան սրահը քաշուեցան երդուեալները որոնց երկու հարիւր յիսուներութ խնդիր ներկայացուած էին։

—Երդուեալներու դատավճիռը հաստատական է խարդախութեան ու խաբեբայութեան մասին, իսկ ժխտական՝ երկրորդական ուրիշ խնդիրներու մասին։

—Թէրէզ եւ Ֆրէտէրիք Իւմպէր դատապարտուեցան հինգ տարուան խցարգելութեան եւ հարիւրական ֆր. տուգանքի։ Ռոմէն Տորինեաք՝ երեք եւ Էմիլ Տորինեաք՝ երկու տարուան խցարգելութեան։ Փաստաբան Պ. Լապորի յայտարարեց թէ այս վճռին քանի մը կէտերուն համար վճռաբեկ ատեանին պիտի դիմէ։

ՀՌՈՄ. — Զօրավար Մընոթթի Կարիպալտի, այս առտու մեռաւ։ Անդրանիկ որդին էր նշանաւոր Կարիպալտիի։ Ծնած է 1845 ին։ Աղիքի հիւանդութենէ կը տառապէր։

— Կը ծանուցուի թէ Պապը Ռամբոլլա կարտինալին առաջարկեր է արտաքին գործոց նախարարութեան պաշտօնը։

ՊՐԻՒՍԷԼ. — Ֆրանսական դեսպանը յայտարարեց թէ Ֆրանսա, Քոնկոյի խնդրոյն մէջ, ոյժ պիտի տայ Պելճիքայի։

ԲԱՐԻԶ. —Օրանէն կը հեռագրեն թէ Աֆրիկէի օտարոտ զինուորներու Բ. զօրագունդին հրէշկազմը, որ Այն-Սէֆրայի մէջ կը գտնուի, հրաման ստացեր է փութով երթալու դէպ ի ծայրագոյն հարաւ։

ԼՈՆՏՈՆ. — Կ՚ըսուի թէ քանի մը անգլիացի հարուստ սպաներ վերջերս Ճաբոն ուղեւորեր են իրենց ծառայութիւնները մատուցանելու Ճաբոնի կայսեր, երբ Ռուսիոյ եւ Ճաբոնի միջեւ պատերազմ ծագի։ Այդ սպաները համոզուած են որ պատերազմը քիչ ատենէն պիտի ծագի։

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ. —Կրթական Նախարարութեան Խորհուրդին անդամ անուանուեցաւ Քէօթահիայի նախ. Շէֆիք պէյ։

—Հալէպի կրթական տնօրէն անուանուեցաւ մաքսային Խորհուրդին անդամ Նասըր պէյ։

—Սանիէի աստիճան տրուեցաւ Իզմիրի հեռագրական ու թղթատարական քննիչ Օգնէյեան Եսայի էֆ.ին։

—Երկրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Թոքիլ Ընկերութեան ընդհանուր տնօրէն Պ. Աւալֆ Կրիւէ Հիճազի երկաթուղիին շինութեան նպաստած ըլլալուն համար։ Երրորդ կարգի Մէճիտիէ նոյն Ընկերութեան Կ. Պոլսոյ ներկայացուցիչ Պ. Մաքս Վոյէի։ Երրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Անատոլի երկաթուղիին օսմ. Ընկերութեան առաջին ճարտարագէտ Պ. Օկիւսթ Տէնիկի։ Չորրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան մասնագէտ խորհրդականի օգնական Ռիչար պէյի։

—Առաջին կարգի Շէֆգաթ պատուանշան տրուեցաւ Մանաստըրի կուսակալ Հաշիմ պէյի մօրը եւ երկրորդ կարգի աղջկանը. Նաեւ Կ. Պոլսոյ աւստրիական ընդհանուր հիւպատոսին կնոջը։ Երրորդ կարգի՝ Անատոլի երկաթուղիին օսմ. Ընկերութեան առաջին ճարտարագէտ Պ. Օկիւսթ Տէնիկի կնոջ։

ԱՐԲԵՑՈՒԹԻՒՆԸ ԱՐԳԻԼՈՒԱԾ. — Իգտամ կ՚ըսէ թէ Վեհ. Սուլթանը իմանալով որ եղած արգելքին հակառակ իսլամներէ ոմանք դարձեալ հրապարակաւ կ՚արբենան գինետուններու եւ գինետներու մէջ, նորէն հրամայեց արգիլել Իսլամներուն արբեցութիւնը։ Կայս. այդ Իրատէն հաղորդուեցաւ պէտք եղած տեղերը։ Կայս. Իրատէն նաեւ հրամայեց ձերբակալել գինով վիճակի մէջ փողոցները պտտողները։ Ասոնց ամէնքն ալ օրինական պատիժներու ենթարկել, միանգամայն պատճառ եղողներն ալ պատժել, Ոստիկանութեան Նախարարութիւնը, այդ առթիւ ամէն կողմ ըրած զեկոյցովը, ծանոյց ոստիկանութեան պաշտօնեաներուն թէ իրենց պաշտօններուն մէջ թերացողները խիստ պատասխանատուութեան պիտի ենթարկուին։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԻ ՄԻԱՑՈՒՄԸ.— Իգտամ հետեւեալը կ՚արտատպէ Բէսթէր Լոյտէն.—«Օսմ. հանրային պարտքի միացման խնդրոյն համար համաձայնութիւն գոյացած ըլլալով, խնդիրը վերջնականապէս լուծուած կրնայ նկատուիլ։»

—Իգտամ կը յարէ թէ օսմ. հանրային պարտքի միացման ծրագրին համար օտար արժէթղթերու միջեւ կատարեալ համաձայնութիւն գոյացած է։

ՆԱՑՍ. ՇՆՈՐՀ. — Վեհ. Սուլթանը հրամայեց որ Իր գահակալութեան տարեդարձին օրը երեսունի չափ աղքատ տղաք ձրիաբար թլփատուին տղոց յատուկ Համիտիէ հիւանդանոցին մէջ։

ԵՐԱԽՏԱԳԻՏԱԿԱՆ ՈՒՂԵՐՁ.—Յունաց Պատրիարքարանը, ուղերձ մը մատուցանելով յառաջ Կայս. Գահոյից, երախտագիտութիւն յայտնեց Կայս. այն շնորհին համար, որով այս տարի ալ յոյն հասարակութենէն տասներկու տղաք ձրիաբար պիտի ընդունուին պետական բարձրագոյն վարժարանները։

ՍԸՐ ՀԵՆՐԻ ՊԱՊԻՆԿԹԸՆ ՍՄԻԹ, Հանրային Պարտքի Վարչական Խորհուրդի նախագահը, ինչպէս ծանուցինք, իր կնոջ հետ ուրբաթ օրը ներկայ գտնուեցաւ Սէլամլըքի արարողութեան եւ արժանացաւ Կայս. Մեծարանաց։ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ առաջին կարգի Շէֆգաթ պատուանշան շնորհել Լէտի Սմիթի։

Բ. ԵՒ Դ. ԶՕՐԱԲԱՆԱԿՆԵՐԸ. —Կայս. Իրատէի մը համաձայն, հեռագրական մէյմէկ գումարտակ ալ աւելցան Բ. (Էտիրնէ) եւ Դ. (Մանասըր) զօրաբանակներուն մէջ։ Նոյն գումարտակը կազմող թէ՛ զինուորները եւ թէ գործիքները Կ. Պոլսէն ղրկուեցան։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷԻ վարչութիւնը, կ՚ըսէ Սապահ, որոշեց ելմտական անցեալ 1318 տարուան համար սա շահաբաժինները տալ. — Փոքր բաժիններու քառասուն եւ մեծ բաժիններու համար ալ երկու հարիւր ղրուշ՝ ոսկին հարիւր ղրուշի հաշուով։ Նոյն թերթը կը յարէ թէ աւելի շատ շահաբաժին կրնար վճարել, սակայն ապագային ապահովութեան եւ կարգ մը արտասովոր ծախքերու հետեւանքով այդքան շահաբաժին տալ որոշեց։

— Շիրքէթի ներկայ տարուան հասոյթը, մարտէն մինչեւ յուլիսի վերջը, անցեալ տարուան նոյն ժամանակամիջոցին հետ բաղդատելով, հազար ոսկի աւելի եղած է։

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ համալսարանին ուսանողները եւ ուսուցիչներէն ոմանք որոնց Կ. Պոլիս գալը ծանուցինք, շաբաթ օրը, Աթէնք ուղեւորեցան։ Աթէնքի մէջ պատրաստութիւններ կը տեսնուին զանոնք ընդունելու համար։

ՓԼԵՆՏԻՐԻ Յունաց մետրապոլիտ Տ. Լէոնթիոս պաշտօնէ դադրեցուցուած ըլլալով, Փէնէրի Պատրիարքարանին Սինոդը անոր յաջորդ կարգեց Լէրոսի ու Քալիմնոսի մետրապոլիտ Տ. Իոանիսը։ Յետոյ Տ. Լէոնթիոս Էնոսի մետրապոլիտ կարգուեցաւ փոխանակ Տ. Գերմանոս Թէօթոքասի որ Լէրոս ու Քալիմնոս փոխադրուեցաւ նոյն պաշտօնով։

ԴԱՏԱԿԱՆ Նախարարութիւնը արտօնեց Պիթլիսի նահանգին վերաքննիչ ատեանի ընդհանուր դատախազը՝ դատաստանի ենթարկել Արղէ գաւառակին նախնական դատարանին անդամ ու հարցաքննիչ դատաւորի պաշտօն վարող Ղուլկաս էֆ.ն ու օգնականը Ապտուլլահ էֆ.ն որոնք ոճիր մը մասին քննութիւն կատարելու առթիւ զեղծումներ գործած են։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ պարսկական հիւպատոս կարգուեցաւ Միրզա Ճաֆէր Գուլի խան։ Դեսպանատունը խնդրեց Բ. Դուռնէն վաւերացնել անոր պաշտօնը։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ քննիչները կը շարունակեն իրենց քննութիւնները Պոլսոյ ու Ղալաթիոյ մաքսատուններուն մէջ։ Հանգստեան կոչուելիք պահապան պաշտօնեաները մինչեւ որ այդ մասին հարկ եղած ձեւակերպութիւնները կատարուին, կէս ամսաթոշակ պիտի ստանան։ Ասոնց տեղը ընդունուելիքներն ալ գրել ու կարդալ գիտցողներէն պիտի ընտրուին. գաւառացիներն ալ զինուորական ծառայութիւնը մատուցած պէտք ըլլան։

—Քննիչ յանձնաժողովը նկատելով որ Ղալաթիոյ քարափին մօտեցած շոգենաւերէն ելլող ուղեւորները ու անոնց գոյքերը հոն հաւաքուող ժողովուրդին հետ կը խառնուին, ինչ որ մաքսանենգութեան առիթ կուտայ, որոշեց քարափին գլուխէն մինչեւ մաքսատան սալոնը երկաթէ վանդակորմ մը շինել։

ՔՆՆԻՉ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐ.—Նահանգներու ընդհանուր գործառնութիւնները քննելու պաշտօն ունեցող քննիչներէն Պէտրի պէյ շաբաթ օրը, Գասթէմունի ուղեւորեցաւ։

—Պէյրութի քննիչները՝ Տանիշ պէյ ու Մանսուր պէյ Պէյրութ ժամանելով իրենց պաշտօնին ձեռնարկեր են։

—Պրուսայի նահանգը ղրկուած քննիչները՝ Մուսթաֆա Բեհմի ու Աճմէտ Նէճիպ պէյերը հրաման ստացան նահանգին կեդրոնին քաղաքային եւ ելմտական գործերը քննելէ ետքը՝ նոյն նահանգին գաւառներու կեդրոններն ալ երթալ նոյն նպատակով։

ԹՐԱՄՈՒԷՅԻ ՄԵՆԱՇՆՈՐՀ. — Կայս. Իրատէ մը հրամայեց տալ խնդրուած մենաչնորհը՝ Սկիւտար-Հայտար Փաշա-Գօտըգիւղ-Մոտա-Ֆէնէր Պաղչէսիի Թրամուէյի գիծին համար որ Սկիւտարէն Զամլըճա ճիւղ մըն ալ պիտի ունենայ։

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆՏ. — Եէտիգուլէի մէջ շինուելիք կեդրոնական նոր բանտին յատակագծերը եւ այլն պատրաստուեցան։ Շինութիւնը մաս առ մաս յանձնառուներու պիտի տրուի, որպէս զի կառուցումը շուտով կատարուի։

ՄԽԱԽՈՏԻ ՌԷԺիին յուլիս ամսուան հասոյթն է 21,300,000 ղրուշ։ Անցեալ տարուան նոյն ամսոյն եղած էր 19 միլիոն 700 հազար ղրուշ։

ԻԶՄԻՐԻ հելլենական հիւպատոսը տեղեկագրած է իր կառավարութեան թէ այս տարի չամիչներու բերքը սա համեմատութիւնը պիտի ունենայ.—Սուլթանիէ՝ 45,000 թոնօ, անցեալ տարի՝ 35,000։ Սեւ չամիչ՝ 25,500. անցեալ տարի՝ 20,500։ Ռազաքը՝ 7500. անցեալ տարի՝ 6500։ Սկիզբէն մինչեւ օգոստոս 2/15 Իզմիրի հրապարակը տարուած են 3700 պարկ Սուլթանիէ չամիչ, մինչդեռ անցեալ տարուան միեւնոյն ժամանակամիջոցին 6,700 տարուած էին։ Վաճառուած են 3200. անցեալ տարի 5900 ծախուած էին։ Գիները անցեալ տարի օխան 3 – 7 ղրուշ էին, մինչդեռ այս տարի 2 1/2 – 5 1/2 ղրշ. են։

Պ. ՖՈՒՐՆԻԷ. —Հեռագրական Ֆուրնիէի Գործակալութեան ընդհանուր տնօրէն Պ. Ֆուրնիէ, որուն մահը ծանուցուեցաւ, անձնասպան եղեր է իր կնոջ մահէն անմիջապէս ետքը։

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. — Սէրվէթ կը ծանուցանէ թէ օճառի վաճառական Անաստաս ու Լէօնթրաթիոս Մաւրիքթիս, հաստատուած Պոլսոյ Զընտան խանին մէջ, սնանկ հռչակուեր են։

ՏԷՖԹԷՐԽԱՆԷի վարչութիւնը ծանոյց ամէն կողմ որ Թաբուի ու տուրքի դիւաններուն մէջ մասնաւոր տումարներ գտնուին, որոնք պարունակեն իմամներու, մուխթարներու եւ ծերոց ժողովներու կնիքներուն պատճէնները, որպէս զի առուծախի գործողութեանց համար անոնց կողմէ տրուած իլմուխապէրներու կնիքներուն վաւերական ըլլալու մասին կասկած չծագի։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ առեւտրական Սենեակը, դատական նախարարութեան մէկ զեկոյցին վրայ, նկատողութեան առնելով սնանկութիւններու առաջքը առնելու մասին Առեւտրական Օրէնքին տրամադրութիւնները փոխելու խնդիրը, որոշեց թէ հինգ հարիւր ոսկիէն աւելի պարտք ունեցող սնանկացեալները պարտաւոր ըլլան ինքզինքնին արդարացնել՝ ցոյց տալ վ առեւտրական օրէնքին տրամադրած տումարները, յիսունէն մինչեւ հինգ հարիւր ոսկի պարտք ունեցողները՝ վաւերացեալ օրհաշիւները, իսկ յիսուն ոսկիէն պակաս պարտք ունեցողներն ալ՝ իրենց հաշուետումարը։ Այս որոշումը մատուցուեցաւ դատական նախարարութեան։

ԳՕՆԻԱ-ԷՐԷՅԼԻի երկաթուղիի գիծին վարչական Խորհուրդին համար, պայմանագրութեան տրամադրութեանց համաձայն, կայս. կառավարութեան կողմէ անդամ կարգուեցան՝ Հանրային Պարտքի վարչական Խորհուրդին անդամ Համտի պէյ, վաճառական Թանթավիզատէ Խալիլ պէյ եւ Կ. Պոլսոյ առեւտրական Սենեակին երկրորդ Նախագահ Մուսթաֆա պէյ։

ՍԱՔՔԱՐԻՆ.—Ձեռնհաս պաշտօնատունը նկատելով որ «սաքքարին»ը եթէ իբրեւ շաքար գործածուի, հանրային առողջութեան կը վնասէ, ծանոյց ամէն կողմ որ միայն դեղագործներու մօտ վաճառուին եւ առանց բժշկական դեղագրի չտրուին։

ԹՈՒԶԻ ՆՈՐ ԲԵՐՔԸ. — Անցեալ օր Թուզի առաջին բերքը Այտընի նահանգին ներսերէն Իզմիր տարուեր է։ Կառախումբը դրօշներով զարդարուած էր։ Վաճառականները ու գործաւորները կայարանին մէջ մեծ ուրախութեամբ ընդունեցին Թուզերը որոնք 336 բեռ էին։ Ատոնք ուղտերու վրայ բեռցուելով եւ նուագածուներու առաջնորդութեամբ մթերանոցները տարուեր են։

ԷՐԶՐՈՒՄԻ գիւղերուն մէջ ծաղկախտը սաստկապէս ճարակած ըլլալով, Ձեռնհաս պաշտօնարանը նորէն ծաղկադեղ ղրկեց, պատուիրելով որ ներարկումները փութով կատարուին. ծանոյց նաեւ թէ նորէն ծաղկադեղ պիտի ղրկուի։

ՊԱՐՈՆ ԷՏՄՈՆ ՏԸ ՌՈԶՉԻԼՏ Իզմիր գտնուած պահուն տեղւոյն հրէական բարենպատակ հաստատութիւնները այցելելով 20,0000, ֆր. նուիրեր է որբանոցին, 5000՝ հիւանդանոցին, 5000 աղքատներու բաշխուելու համար՝ եւ 3000 սինակոկներու։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ. — Վանէն կը գրեն թէ յուլիս 24ին պատահած երկրաշարժին ատեն Ատիլճէվազի մէջ երեք-չորս տուներ փլեր են, սակայն մարդու կորուստ չէ պատահեր։

ԳՈՒՄԳԱԲՈՒԻ ոստիկանութեան գոմիսէր կարգուեցաւ Եուսուֆ Ճէմալ էֆ.։

ՍԸՎԱԶԷՆ կը հեռագրեն թէ նահանգին անասուներու հասոյթը անցեալ տարուանին մէկուկէս անգամը աւելի է։

ԻԶՄԻՏ ղրկուած քննիչները հրաման առած դատական գործերու մասին ալ քննութիւն կատարել։ Քննիչները որոնք հիմա Ատաբազար կը գտնուին, միւս գաւառակներն ալ պիտի երթան։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ կառավարութիւնը Պատուոյ Լէգէոնի չորրորդ կարգը տուաւ Երուսաղէմի ոստիկան-զինուորներու հրամանատար Ալի պէյի։

ԱՅՏԸՆԻ նահանգին մէջ մարտ ու ապրիլ ամիսներուն 8983 ծնունդներ եւ 4683 մահեր պատահած են։ Այդ գումարին մէջ Հայերու թիւն է 38 եւ 20։

ԷՆԿԻՒՐԻԷՆ կը հեռագրեն թէ օգոստոս 5 առտուն ժամ 10.15ին ու 3ին Սիվրիհիսարի մէջ երկու անգամ երկրաշարժի ցնցումներ զգացուեր են, առանց մարդու ու շէնքի վնաս պատճառելու։

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ նաւահանգիստին մէջ, հինգշաբթի գիշեր, սաստիկ փոթորիկ մը պահուն Մախսուսէի Պահր Ճէտիտ շոգենաւը, երկաթին խզուելովը, ինկեր է փոքր առագաստանաւի մը վրայ, մեծ վնաս պատճառելով անոր։ Երկուքն ալ այդ վիճակին մէջ ժամանակ մը մնալէ եւ փոթորիկը դադրելէ ետքը Լոյտի Սարուրնօ շոգենաւը իր տեղը տարեր է Պահր Ճէտիտը։

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԷՆ կը գրեն թէ յուլիս 14էն 27 տեղւոյն Թաղապետութեան յանձնուեր են 1621 կարիճ եւ 56 օձ որոնք իսկոյն փճացուցուեր են։ Այդ գումարը նախապէս բերուածներուն վրայ աւելցուելով, մինչեւ հիմա ոչնչացած կարիճներուն թիւը կը հասնի 3647ի եւ օձերունն ալ 168ի։ Մարտինի մէջ ալ յուլիս 10էն 20 փճացուցուեր են 1050 կարիճ ու 12 օձ։

ԽԱՇԻՇ. — Եգիպտոսի կառավարութիւնը բանակցութիւն կը կատարէ Եգիպտոսի մէջ խաշիշի ներածումը արգիլելու համար։ Օրինագիծ մը կը պատրաստուի, որով օտարազգի մաքսանենգներն ալ պիտի ենթարկուին տեղացիներու նկատմամբ գործադրելի պատիժներուն։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ. — Օգոստոս 8ին Աղեքսանդրիոյ մէջ ժանտախտէ մէկ մահ պատահեր է։ Հետեւեալ օրն ալ մէկ դէպք ու մէկ մահ։

—Օգոստոս 4ին Դամասկոսի մէջ քոլէրայէն 20 դէպքեր ու 14 մահեր պատահեր են, իսկ օգոստոս 6ին 5 դէպք եւ 8 մահ։ Սուրիական Տրիպոլսոյ մէջ օգոստոս 6ին՝ 11 դէպք ու 7 մահ։ Պիրէճիքի մէջ ալ 4 դէպք ու 3 մահ։ Համայի մէջ վերջին լուրի մը նայելով, քոլերայէ դէպք ու մահ չէ պատահած։

—Օգոստոս 2էն 8 Կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն մէջ պատահած մահերու թիւն է 194, որոնց 122ը՝ իսլամ (55 այր, 67 կին), 60ը՝ քրիստոնեայ (29 այր, 31 կին) եւ 12ը՝ հրեայ (5 այր, 7 կին)։

ԱՆՁՐԵՒՆԵՐԸ.—Վերջին երկու օրերու անձրեւները շաբաթ իրիկուն աւելի սաստկութեամբ տեղացին, բաւական դժուարացնելով երթեւեկութիւնները։ Օդը ժամ 10 1/2ին ատեններ այնքան մութցած էր առանց ճրագի կարելի չէր չորս կողմը տեսնել։ Անընդհատ ամպ կը գոռար եւ կը փայլատակէր։

—Տեղատարափ անձրեւը, որոտումները ու փայլատակումները շարունակեցին երէկ մինչեւ իրիկուն եւ այս առտու կանուխ։ Այս տողերը գրուած միջոցին դեռ երկինք ծածկուած էր թանձր ամպերով։

—Շաբաթ իրիկուն ժամ 11էն ետքը կամուրջէն Աքսէրայ գացող թրամուէյներու երթեւեկութիւնը դադրեցաւ։ Շաբաթ իրիկուն Պահչէ Գաբուի հեղեղներէն անցուդարձը անկարելի էր։ Անցորդները սայլերով եւ կամ բեռնակիրներու կռնակը ելած կ'երթային։ Պոլսոյ, Բերայի ու Ղալաթիոյ կողմերը տուներ եւ խանութներ ողողուեցան։ Ֆընտըգլըի պողոտան գրեթէ բոլորովին ողողուած էր։ Թօփխանէի վերի կողմերէն հոսող հեղեղները անանցանելի դարձուցին Թօփխանէի մեծ պողոտան։ Նոյնպէս Գալատըրմին ալ անցքին հեղեղներ կը հոսէին դէպի Ղալաթիա։ Գասըմ Փաշայի մէջ եւս ողողումներ պատահեցան։ Նէմչէ նաւամատոյցն ալ ջուրերուն տակ մնացած էր եւ ժողովուրդը դժուարութեամբ կրցաւ նաւամատոյց երթալ։ Քեաղըթխանէի ու Աեսա Աղայի կողմերը բոլոր բանջարանոցներուն պարտէզները տակնուվրայ եղան։ Խասգիւղի մէջ Հայու տուն մը փլաւ։ Աղիւսները հեղեղներ քշուելով տարուեցան։

--Սարըեարի մէջ ալ ողողումներ պատահեցան։ Պիւյիւքտէրէ Պաղչէսի կողմէն եկած հեղեղները ողողեցին Եէնի Մահալլէի շէնքերը եւ քանի մը խանութներ փլան։ Պէօյիւքտէրէի նաւամատոյցին մօտ մեծաքանակ քար ու աւազ դիզուած էր, բայց երէկ ցորեկ Թաղապետութիւնը վերցընել տուաւ։ Սարըեարի ձորին մէջ կամուրջները փլան լեռնէն եկած հեղեղներէն։

—Երէկ իրիկուան անձրեւն ալ ողողումներ պատճառեց ամէն կողմ։ Ձմեռուկի խանութները ողողելով ձմեռուկները քշուեցան հեղեղներէն։ Գավաքի մէջ սաստիկ փոթորիկ ալ ծագեր է անձրեւին հետ։

—Շաբաթ օրը Կիրիւլի Նուրի անուն տղայ մը՝ տասներկու տարեկան, Ագսէրայի մէջ հեղեղներէն քշուելով խեղդուեցաւ. մարմինը երէկ առտու գտնուեցաւ Ենիգաբուի ծովեզերքէն։

—Էյուպի մէջ ալ տասներկու տարեկան տղայ մը հեղեղներու մէջ մնաց, բայց շուտով ազատուեցաւ։

—Բերայի Եէնիչէհիրի կողմը, երէկ իրիկուն, Գէորգ անուն հայ մը որ ձմեռուկ կը ծախէր, իր սայլովը մէկտեղ քշուեցաւ հեղեղներէն։ Թէեւ անմիջական օգնութիւններ եղան, բայց կարելի չեղաւ ազատել։ Քիչ ետքը Գէորգի դիակը Գասըմ Փաշայի մէջ պարտէզ մը գտնուեցաւ ծառի մը տակ։

ԵՐԿՈՒ ԿԱՌԱՊԱՆՆԵՐ.—Երէկ գիշեր Բերայի Չիչէքճի փողոցին բերանը երկու կառապաններ՝ Արտաչէս ու Օննիկ կռուի բռնուեցան։ Արտաչէս դաշոյնը մխեց Օննիկի ձախ կողը եւ փախաւ, սակայն քիչ ետքը ձերբակալուեցաւ։ Վիրաւորեալը հիւանդանոց տարուեցաւ։

ՄԱՀ Պ. ՈՒԻԹԷՅՔԸՐԻ.— Ցաւով կը ծանուցանենք Լէվընդ Հէրըլտի Տէր եւ Տնօրէն Պ. Էտկար Ուիթէյքըրի մահը։ Յուղարկաւորութիւնը եւ թաղումը, ինչպէս կ'երեւի ստորեւ հրատարակուած մահազդէն, պիտի կատարուին վաղը առտու, միջօրէէն յառաջ ժամ 3ին (Ը. Ժ.) Սկիւտարի անգլիական մատրան եւ գերեզմանատան մէջ։ Հանգուցեալը մայրաքաղաքիս անգլիական գաղթականութեան վաղեմի անդամներէն մէկն էր եւ հանրածանօթ դէմք մը՝ իբրեւ հրապարակագիր։ Ինք հիմնած էր Լէվընդ Հէրըլտ անգլեւ-ֆրանսական թերթը զոր վարեց երկար տարիներ, միշտ պատուաւոր կերպով, եւ թէպէտ վերջին տարիներս՝ իր տարէց հասակին պատճառաւ՝ թերթին ընթացիկ վարչութիւնը Տնօրէնի մը յանձնած էր, բայց իր մասնակցութեան բաժինը ունէր միշտ։ Պ. Ուիթէյքըր հմուտ եւ գործունեայ անձնաւորութիւն մըն էր, ու միանգամայն քաջ երաժշտագէտ, այնպէս որ ինք կը խմբագրէր իր թերթին երաժշտական բաժինը՝ մեծ ձեռնհասութեամբ։

Արեւելքի խմբագրութիւնը՝ իր յարգելի պաշտօնակցին մահուանը առթիւ հրապարակաւ կը յայտնէ իր ցաւակցութիւնները այրի Տիկին Ուիթէյքըրի ինչպէս նաեւ Լ. Հէրըլտի խմբագրական մարմնոյն։

Տիկին Ուիթէյքըր եւ իր բոլոր ազգականները ու պարագաները, ինչպէս նաեւ Լէվընթ Հէրըլտի խմբագրութիւնը ու պաշտօնէութիւնը խորին ցաւով կը ծանուցանեն մահը

ԷՏԿԱՐ ՈՒԻԹԷՅՔԸՐԻ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

ԼԷՎԸՆԹ ՀԷՐԸԼՏ ԷՆՏ ԻՍԹԷՐՆ ԷՔՍՓՐԷՍԻ

որ այս առտու պատահեցաւ Գանտիլլի, ժամը 4 1/2ին։ Կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ յուղարկաւորութեան հանդէսին, որ վաղը, երեքշաբթի, 24 օգոստոս, կէս օրէն յառաջ պիտի ժամը 3ին կատարուի, Սկիւտարի անգլ. գերեզմանատան մէջ։

Մասնաւոր շոգենաւ մը կամուրջէն Հայտար Փաշա պիտի մեկնի ժամը 2 ու կէսին, կէս օրէն յառաջ։

Կ. Պոլիս, 24 օգոստոս 1903

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ս. Խաչի տօնին մօտաւորութեանը առթիւ, որ Արմաշի ուխտագնացութեան եղանակն է, հաճութեամբ պիտի իմացուի թէ Դպրեվանքին Խնամակալութեան նախաձեռնութեամբ՝ բաւական ընդարձակ շէնք մը կառուցուելու վրայ է, ուխտաւորաց բնակութեան յատուկ, այնպէս որ այս վերջինները այլեւս վրաններու տակ գիշերելու հարկին մէջ չպիտի գտնուին եւ ո՛չ ալ վանքին գետնայարկի խուցերուն մէջ խճողուելու։ Այս նոր օթեւանը որ օդասուն դիրք մը ունի, փայտաշէն է ու 15–20 սենեակ պիտի պարունակէ, Շինութիւնները պիտի աւարտին մինչեւ Խաչի տօնը։

— Իզմիրի ազգայինները առ այժմ Առաջնորդի ընտրութիւն չպիտի կատարեն՝ Գաւառ. Ժողովին կազմալուծուած վիճակին պատճառաւ։ Տեղւոյն Թաղ. Ժողովը նամակ մը ուղղելով Ս. Պատրիարք Հօր, խնդրած է որ հաճի փորձ եւ բանիբուն եկեղեցական մը ղրկել Իզմիր, Պատր. Փոխանորդի պաշտօնով, որ մէկ կողմէ Առաջնորդարանի ընթացիկ գործերը տնօրինէ ու միւս կողմէ ձեռնարկէ Գաւառ. Ժողովոյ նորոգ կազմութեան, որմէ յետոյ միայն կարելի պիտի ըլլայ առաջնորդական ընտրութիւն կատարել։

— Արաբկիրի համակրելի Առաջնորդը, Տ. Մուշեղ Ծ. Վրդ., որ իր ծննդավայրը՝ Արսլանպէկ գացած էր, քանի մը շաբաթ իր ծնողաց քով անցընելու համար, մայրաքաղաքս վերադարձաւ նախընթաց օր եւ այսօր կ'այցելէ Ս. Պատրիարքին։ Տ. Մուշեղ վարդապետ Արսլանպէկէ մեկնելուն այցելած է նաեւ Արմաշի Դպրեվանքը, որուն պատուարժան սաներէն է եւ հոն մնացած է տասն օր չափ, սիրալիր ընդունելութիւն մը գտնելով իր հոգեւոր եղբայրակիցներէն։

—Եւրոպայի Հայոց Առաջնորդ Տ. Գէորգ եպիսկ. Ութիւճեան վերջերս Սուչավա այցելած միջոցին, տեղւոյն հայ գաղթականութեան եկեղեցական ու կրթական վիճակը ուսումնասիրելով՝ երկու տեղեկագիրներ ուղղած էր Ս. Հայրապետին, առաջարկելով որ Սուչավայի վանքին մէջ Ընծայարան եւ կամ ընտանեզուրկ աղքատիկ տղոց յատուկ կրթարան մը հաստատուի, որուն համամիտ ու փափագող են տեղւոյն ազգայինները։ Այս անգամ կը գրեն մեզ Սուչավայէ թէ մինչեւ ցարդ Ս. Էջմիածնէն որ եւ է պատասխան կամ տնօրինութիւն հաղորդուած չըլլալով այդ առաջարկին նկատմամբ, տեղւոյն հայ գաղութը սրտաբեկ վիճակի մէջ է եւ ինքզինքը լքուած կը նկատէ հոգեւոր իշխանութենէն։ Պատրիարքարանն ալ, ինչպէս կը լսուի, վերջերս զբաղեցաւ՝ ինչպէս եղած է պարբերաբար՝ Սուչավայի Հայոց հովուական խնդրով, բայց վերջնական կարգադրութիւն մը եղած ու գործադրուած չէ տակաւին։ Ութիւճեան Տ. Գէորգ եպիսկ. Սուչավայէն Պլէճիքա եւ անկէ Զուիցերիա ուղեւորեր է, այդ երկիրներու սակաւաթիւ Հայերը հովուելու համար հոգեւորապէս։

— Ս. Պատրիարքը շնորհակալութեան գիր մը ուղղած էր Այտընի կուսակալ Բարձր. Քեամիլ փաշային, այն աջակցութեանց եւ դիւրութեանց համար զորս չզլանար նուիրել Իզմիրի Հայոց Առաջնորդարանի գործերուն բարւոք կարգադրութեանը առթիւ, ինչպէս նաեւ կառավարական այն բացառիկ պատիւներուն եւ արտօնութեան համար՝ զորս Ն. Բարձրութիւնը շնորհած էր՝ հանգուցեալ առաջնորդ Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազանի յուղարկաւորութեան աւելի շքեղութիւն տալու եւ մարմինը եկեղեցւոյ բակին մէջ թաղելու մասին։ Պատրիարքական նոյն գիրը Կուսակալ փաշային մատուցեր են առաջն. փոխանորդ Տ. Յովհաննէս քհն. Մինասեան եւ Թաղ. Ժողովի ատենապետ Վահան էֆ. Պարտիզպանեան։

—Մուշի մեր թղթակիցը կը գրէ մեզ յուլիս 30 թուականով.

«Ամսոյս 25ի ուրբաթ օրը, գիշերուան ժամ 5ին ատենները ի Տէր հանգեաւ Ս. Կարապետի միաբաններէն Տ. Յովհան Ծ. Վրդ. Բագրատունի, ի հասակի ութսուն ամաց։ Յուղարկաւորութեան, օծման եւ թաղման արարողութիւնը կատարուեցաւ հանդիսաւորապէս, ի ներկայութեան միաբանական հանոյքին եւ նախագահութեամբ Պատրիարքական Փոխանորդ Տ. Խսրով Ծ. Վրդ. Պէհրիկեանի, որ վանքին մէջ իբր այցելու հիւր կը գտնուէր։ Սոյն արժանընտիր եւ մաքրակրօն վարդապետին մահուամբ կ'անհետանայ հին դէմք մըն ալ Ս. Կարապետի միաբանական խումբէն։ Հետաքրքրուելով իր գրեթէ դար մը ապրած կեանքին, իր յիշատակի փառաւորումի նուիրումներն արդար կը գտնենք ու արձանանդ կը դառնանք միաբանական սուգին։»

— Շաբաթ կէս օրէն վերջ, Պատրիարքարանի Ա. Գործակատար Արիս էֆ. Ֆէսճեան կայս. Պալատ գնաց։

— Գասըգիւղի Թաղ. Խորհուրդը եկեղեցիին կալուածներուն մէկ վիճակացոյցը ղրկած է Պատրիարքարան։

—Ս. Պատրիարք Հայրը շաբաթ իրիկուն Եէնի գիւղ երթալով, Տիգրան էֆ. Նուսուֆեանի բնակարանը գիշերեց եւ երէկ առտու Պէյքոզի եկեղեցին երթալով քարոզեց։ Եկեղեցական արարողութենէն վերջ, Ս. Պատրիարք Հայրը առաջնորդուեցաւ Տ. Բարթողիմէոս արքեպիսկ.ի բնակարանը. ուր ի պատուի Ն. Սրբազնութեան սեղան մը տրուեցաւ։

— Կրօն. Ժողովը վաղը դարձեալ նիստ ընելու հրաւիրուած է, թէպէտ քահանայ անդամները նախորդ նիստին մէջ յայտնած են որ խոստովանութեան պատճառաւ բացակայ գտնուիլ հարկադրուած են, եւ թէ եպիսկոպոս անդամներուն կատարելիք անօրինութեանց համամիտ են։ Հետեւաբար, վաղը երեք եպիսկոպոսները գումարուելով, կարգ մը անօրինութիւններ պիտի ընեն։ Վերջապէս Ս. Էջմիածնէն կարգ մը ամուսնական գործերու մասին կոնդակներ հասած են, որոնց նկատառումը յետաձգուեցաւ։

— Եպիսկոպոսական գումարման խորհրդակցութեան արդիւնքը պարունակող գրէն զատ, Խառն Ժողովոյ վերջին նիստին որոշումը դիւանական կերպով պիտի հաղորդուի Ս. Հայրապետին։ Ինչպէս յայտնի է, այդ նիստին մէջ տեղեկութիւն տրուելով եպիսկոպոսաց ժողովի բանաձեւին նկատմամբ, Ժողովը իր կատարեալ հաւանութիւնը եւ համամտութիւնը յայտնեց։ Այս գիրն ալ պիտի բացատրէ թէ Թրքահայ աշխարհական դասու ներկայացուցիչներն ալ կը ցաւին ու կը պահանջեն որ ամէնէն ազդու միջոցներով պաշտպանուին Եկեղեցւոյ իրաւունքները։

—Առաջնորդական վիճակներու բաշխման համար Խառն Ժողովը վերջերս յանձնաժողով մը կազմած էր Տ. Վահրամ արքեպիսկ.է եւ Սեթեան Միհրան էֆ.է։ Այդ յանձնաժողովը հրաւիրուած է իր առաջին նիստը գումարել վաղը առտու ժամը 3ին ի Պատրիարքարան։

—Պիլէճիկի Առաջն. փոխանորդ Տ. Գրիգորիս վրդ. կը գրէ Պատրիարքարան թէ Պոլիս գալու համար պատրաստութիւններ կը տեսնէ։ Տ. Գրիգորիս վրդ. կ'աւելցնէ նաեւ թէ լրագրաց մէջ կարդալով որ Վարչութիւնը որոշած է զինքը Պոլիս կանչել, Մ. Զայէն անմիջապէս Պիլէճիկ վերադարձեր եւ եկեղեցին քարոզելով իր հրաժեշտի ողջոյնը տուեր է ժողովրդեան։ Ժողովրդեան բոլոր դասակարգերը, նոյն իսկ կիները բողոքած պատգամաւորութիւններ Առաջնորդարան երթալով խնդրեր են որ չմեկնի, եւ թէպէտ ինք համոզեր խօսքերով հանդարտեցուցեր է զիրենք, սակայն ուղեր են վար դնել զինքը։ Օգոստոս 5ին քահանաները խմբովին Առաջնորդարան դիմեր եւ խնդրեր են որ յօգուտ անդորրութեան ժողովրդեան՝ Տ. Գրիգորիս վրդ. չթողու վիճակը։ Հետեւեալ օրը քաղաքին գլխաւորներէն 10 հոգի Առաջնորդարան գացեր եւ յայտներ են ժողովրդեան բաղձանքը, յայտնելով թէ 100է աւելի ստորագրութեամբ հանրագրով մը ինչպէս նաեւ Գաւառ. Ժողովոյ կողմէ պիտի խնդրուի Պատրիարքարանէ որ իր մեկնումը յետաձգուի, սակայն Տ. Գրիգորիս վրդ. պնդեր եւ թախանձեր է որ թողուն զինքը մեկնիլ Կ. Պոլիս։

— Կրօն. Ժողովոյ կողմէ պաշտօնազուրկ եղած եւ Աղեքսանդրիոյ մէջ թափառող Հիւրմիւզեան Գէորգ քհն. կը գրէ Պատրիարքարան թէ լսելով որ Մարսիլիոյ ազգայինները քահանայի մը պէտք ունին, եւ տեղեկանալով որ Տ. Գէորգ եպիսկ. Ութիւճեան վերջնապէս հրաժարեր է Մարսիլիոյ մէջ վարած ժամանակաւոր հովուական պաշտօնէն եւ անկէ մեկներ է, Մարսիլիա երթալով ինքզինքը յանձնարարեր է տեղւոյն ժողովրդեան։ Այս առթիւ Հիւրմիւզեան քհն. խնդրեր է Պատրիարքարանէն որ Մարսիլիոյ հոգեւոր հովուութիւնը իրեն յանձնուի։

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՊԼ)

ԲԱՐԻԶ, 23 օգոստոս.— (Շարունակութիւն երէկուան հեռագրին).—Պ. Լապորի, իր պաշտպանողականը աւարտելէ առաջ, յայտարարեց թէ այդ գործին մէջ հանրային շահ մնաց չկայ։ Ըսաւ որ նախկին նախարար մը շահ ունէր մէքրար պանքային սնանկութեան մէջ եւ թէ, որպէս զի այդ նախարարին անունը չյայտնուի, նոյն հաշուետումարները երեւան չէին հանուած։ Պ. Լապորի գանգատեցաւ թէ դատական պաշտօնարանին մէջ Իւմպէրներու գործին պարունակեալ կարգ մը թուղթեր անհետացուցուած են որոնք քանի մը անձեր կը վտանգէին։ Փաստաբանը յարեց թէ իր պաշտպանութեան գործին մէջ այդ կերպով զրկուած է օգտակար գրութիւններէ։ Պ. Լապորի մեղադրեց Պ. Վալլէն՝ ծերակուտականի եւ յիսոյ նախարարի իր ազդեցութիւնը Քօթթի տրամադրութեանը տակ դրած ըլլալուն համար։ Փաստաբանը յայտարարեց թէ նախարարութիւնը գիտէր Իւմպէրներու փախուստը եւ գացած տեղերնին։

—Իրիկուան բաւական փոթորիկ մը ծագեցաւ Բարիզի մէջ՝ տեղատարափ անձրեւով մը, ուրկէ գոյացած հեղեղները քանի մը տուներ ողողեցին եւ անցուդարձին արգելք եղան։ Շատ մը փողոցներ լճի վերածուած էին։ Առեւտրական պաշտօնարանին բակին մէջ փլուզում մը տեղի ունեցաւ եւ երկու գործաւորներ ծանրապէս վիրաւորուեցան։

ԷՔՍ-ԼԷ-ՊԷՆ.—Յունաստանի Թագաւորը, վաղը, Բարիզ պիտի ուղեւորի։

ՊԵԼԿՐԱՏ.—Բետրօ Թագաւորը, սերպ երկրագործական ընկերակցութեան յանձնաժողովը ընդունելով, ճառ մը արտասանեց որ շատ ծափահարուեցաւ։ Յայտարարեց թէ ասկէ վերջը իւրաքանչիւր նախարարութիւն երկրագործութեան զարգացման վրայ պիտի խորհի, կազմակերպելով երկրագործական ուսումը եւ մշակութեան մեծ աշխատութիւններ կատարել տալով՝ վարկերը դիւրացնելու եւ երկրագործական ապահովութիւնները զարգացնելու համար։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ԲԱՐԻԶ, 23 օգոստոս.—Լրագիրներէն շատերը կարծիքներ կը յայտնեն Իւմպէրներու նկատմամբ տրուած դատավճռին համար, բայց ընդհանուր կերպով հաւանութիւն կը յայտնուի։ Տիկին Իւմպէրի յայտարարութեանը կարեւորութիւն չի տրուիր։

—Բարիզի թերթերը երկար յօդուածներ հրատարակած են Լորտ Սոլզպէրիի վրայ, որուն պետական մարդու մեծ յատկութիւնները վեր կը հանեն։

ՍԷՆԹ.—Նախարարապետ Պ. Քոմպ, այսօր, ջերմագին ընդունելութիւն մը գտաւ հոս։

ՇԷՐՊՈՒՐ.—Պ. ու տիկին Բէլլթան մեծ խանդավառութեամբ ընդունուեցան Շէրպուրի ժողովրդեան կողմէ։

ՊԷՐԼԻՆ.— Կը ծանուցուի թէ սերպ փոխառութեան մը կնքման համար Տրէզտայի մէջ կատարուած բանակցութիւնները չեն յաջողած

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 9 Օգոստոս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սերի Դ.	Օ. Ո.	24	27 1/2
Ամէնէն բարձր գին	»	24	33 1/2
Ամէնէն վար գին	»	24	25 1/2
Ռումէլիի երկաթուղի գոց.	Ֆր.	124	—
Ամէնէն բարձր գին	»	124	50
Ամէնէն վար գին	»	124	—

ԲԱՑՈՒՄ 11 Օգոստոս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սերի Դ.	Օ. Ո.	24	24
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	123	25
Շիրքէթի Խայրիէ		29	—
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		17	29
Օսմ. Պանքա		14	70
Քրէտի Ժէնէրալ Օթմ.		—	—
Սոս. Օթմ. Շանժ է Վալէօր		—	—
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	45
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		6	—
» ժուիսանս		1	60
» պարտաթուղթ		485	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		505	—
Թունէլ		108	—
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիփսիէն		265	75
ավրիթ		78	50
Անատոլըի երկաթուղի բաժնեթուղթ		41	65
« պարտաթուղթ	«	532	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	—	—
» » » չէք	»	109	15
Բարիզ » »	Ֆր.	23	—
» » » չէք	»	—	—
Պէրլին անտոկոս չէք	մարք	13	68
Վիէննա չէք	Ֆիօր.	21	89

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

0 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	13
Անգլիական ոսկի	»	109	38
Շօլ Էմբէրիալ	»	89	25
Քրիժեց	»	51	06
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	—
Մէթալիք	»	—	—
Ռուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	61

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 22 Օգոստոս

Ֆրանս. Ռանթ 3 %			97	55
Օսմ. Փոնտ. սէրի Դ.	բաց.	Ղրշ.	32	20
	գոց.	»	32	20
» » » Բ.		»	61	30
« » » Գ.		»	35	25
Օսմ. Կայս. Պանքա		Ֆր.	568	—
Օսմանիէ		»	—	—
Ռումէլի երկաթուղի		»	126	—
Օսմ. մաքսատուն		»	188	—
Օսմ Ռէժի		»	396	—
Բէյրութէ Թիւրք 4 %		»	—	—
Քրէտի Լիոնէ		»	1129	—
Խոալական Բանք		»	102	37
Սալոնիկեան արտաքին		»	91	22
Թրամվայ		»	110	—
Չէք Լոնտոնի վրայ		»	25	155
[illegible]			—	—

ՎԻԵՆՆԱ, 22 Օգոստոս

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	Ֆր.	239	21
Ռումէլի երկաթուղի	»	118	75
Օսմ. Ռէժի	«	—	—

ՊԵՐԼԻՆ, 22 Օգոստոս

Թուրքը	Ֆր.	—	—
Ռումէլի երկաթուղի	»	139	15
Անատ. երկ. պարտամուրհակ	»	103	40
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	225

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

1890ի 4% փոխառութեան օսմ. փոխառութեան պարտամուրհակի տոկոսները կը ծանուցուի թէ պայմանաժամի 1897 սեպտեմբեր 15ին ստացուած կտրօնները, որոնք վճարման համար չեն ներկայացուած մինչեւ օգոստոս 31 սեպտեմբեր 13, [illegible] պիտի համարուին։ 5—8

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷՆԻ ԽԱՍՍԱՅ ՇԱՀԱՆԷ

[illegible]

Ֆի 10 աղուստոս սէնէ 319 1—3

Բէքա

[illegible]

Ֆի 10 աղուստոս սէնէ 319 1—3

Բէքա

[illegible]

Ֆի 10 աղուստոս սէնէ 319 1—3

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷՆԷ

[illegible]

5 աղուստոս 1319 4—10

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
10,000,000 ՕՍՄ. ՈՍԿԻ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՎ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ Ղալաթիա
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ՝ Պոլիս, Եէնի ճամի
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ՝ Բերա, Շիտակ ճամբան Թ. 347

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

Ատալիա, Ատանա, Այտըն, Աֆիօն-Գարահիսար, Հալէպ, Աղեքսանդրիա, Եօտիրնէ, Էնկիւրի, Պաղտատ, Պէյրութ, Պրուսա, Գասթէմունի, Դամասկոս, Գօնիա, Լաոնագա, Գահիրէ, Մէրսին, Միտիլլի, Ուշաք, Բորդ-Սայիտ, Սելանիկ, Սամսոն, Սըվազ, Իզմիր, Տրապիզոն։

Որոշուած պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուի (գօնթ-գուրան) փոխատուութիւն կ'ընէ, արժեթուղթեր կամ փոխանակագիրներ (բոլիցա) պահեստ առնելով։

Փոխանակագիրներ կը զեղչէ։ Թուրքիոյ եւ օտար երկիրներու գլխաւոր քաղաքներուն վրայ փոխանակագիրներ, չէքեր, վարկագիրներ եւ հեռագրական օտարինաներ կուտայ։

Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ, արժեթուղթեր եւ արժեքաւոր առարկաներ կ'ընդունի ու կը պահէ։

Թուրքիոյ եւ արտասահմանի մէջ կտրօններ եւ փոխանակագիրներ կը գանձէ, սակարանական հրամաններ կը գործադրէ, զանազան տեսակ դրամներ կը փոխէ, կ'առնէ ու կը ծախէ։

Օսմ. Պանքան հետեւեալ պայմաններով եւ տոկոսներով դրամ պահեստի կ'ընդունի.—

2 տարի պայմանաժամով պահեստի համար տարեկան 100ին 3 ու կէս տոկոս կուտայ. մէկ տարի պայմանաժամով պահեստի համար՝ տարեկան 100ին երեք։ 6 ամիս պայմանաժամով պահեստի համար տարեկան 2 ու հարիւր, 3 ամիս պայմանաժամով պահեստի համար տարեկան $1^1/_2$ առ հարիւր։

Պոլսոյ գործակալութիւնը վերոյիշեալ բոլոր գործառնութիւնները կը ստանձնէ, եւ ասկէ զատ ապրանքներու վրայ փոխատուութիւններ կ'ընէ եւ գօնսինիասիոնով եւ ազատ տէբոզիթոյով ապրանքներ առանդ կ'ընդունի։

Բերայի մասնաճիւղը նմանապէս կը կատարէ Պանքային վերոյիշեալ բոլոր գործառնութիւնները (բացի ապրանքներու վրայ կատարուածներէն), եւ անմիջապէս յանձնելու պայմանաւ կը գնէ եւ կը ծախէ զանազան վիճակահանութեանց արժեթուղթեր, ինչպէս Վիլ տը Բարիի, Բուլկարիոյ երկաթուղեաց, Հելլենական կամ Բանամայի վիճակահանութեան արժեթուղթեր եւլն. եւլն.։ Պոլսոյ գործակալութիւնը եւ Բերայի մասնաճիւղը կը ծախեն նաեւ Րումէլիի Երկաթուղեաց արժեթուղթերու բոնները եւ Օսմ. Պանքային Թուրքիոյ մէջ հաստատուած միւս բոլոր գործակալութիւններուն նման կ'ընդունին տարեկան 2% տոկոսով մինչեւ 100 օսմ. ոսկի, ընթացիկ հաշիւ բանալով։

Օսմ. Պանքան $3^1/_2$ % ֆրանսական եւ 3% գերմանական Իլանթերու փոխարէն գումարներ փոխ կու տայ, պզտիկ ընթացիկ հաշուի դրութեամբ. յիշեալ Իլանթերը՝ պահեստի դրուած արժեթուղթերու յատուկ տուփէին մէջ կը պահուին։ Պահեստի դրուածներու քանակին աւելնալուն համեմատութեամբ, եղած փոխատուութիւնն ալ հետզհետէ կ'աւելնայ։

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրփուլի եւ Արեւելից միջեւ բանող շոգ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքդորիան	10500	Ֆլավիա	3500
Արմէնեան	10500	Էճիբչեան	3500
Քէսդրիան	10500	Արրժ.ըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	3500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գոլօմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճօրճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Վասդոնիան	8000	Ֆլօրիդիան	2500
Ֆրէճեան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինիօ	900
Վալօնիան	3700	Օբօրդօ	800
Ֆլամինեան	3700	Լիզպօն	800
Թալիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքին այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրահանգը զրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ Ղալաթիա, քարափին վրայ մաքսատան դէմ առջեւ

600

ՍԱՆԴԱԼ ՄԻՏԻ

ՄԻԱԿ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ՄԻՋՕՐԻ ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՍԱՆԴԱԼՈՎ

SANTAL MIDY

ՍԱՆԴՕԼ ՄԻՏԻ

Անվնաս, կը ջնջէ ցաւերը, ճնշումը, նեղութիւնները, 48 ժամուան մէջ կը բուժէ հոսումները. յայտ ազդեցիկ է միզանցքի հիւանդութեանց մէջ, միզանցքաբորբոքման, արիւնամիզութեան, առանց մէջ-ընդմէջ պատճառելու զոր առաջ կը բերեն անզուտ եւ ստրիկ դեղերու հետ խառն սանդալները։

Ամէն քաբսիլ ՄԻՏԻ անունը կը կրէ։

Ամէն դեղարաններ

A.

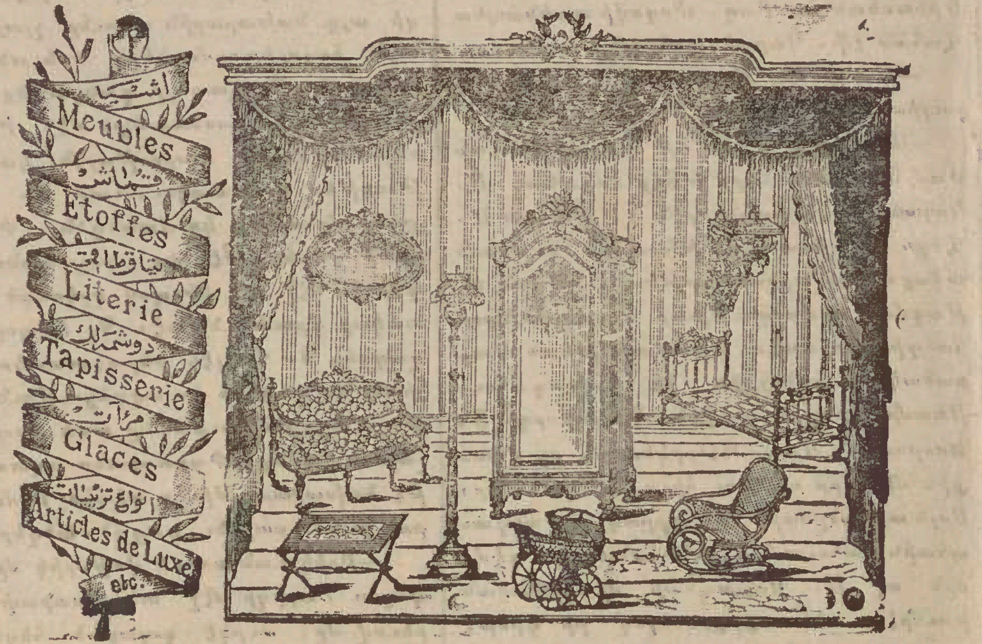

ԱԼԻ ՐԻԶԱ ԷՖԷՆՏԻ

Ղալաթիայի Հայոց եկեղեցիի դէմ թիւ 25
ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԿԱՐԱՍԵԱՑ

ԻՆՉ ԿԵՐՑՆԵՍ ՏՂԵԿԻՍ

Տղաք երբ հինգ վեց ամսու ըլլան մայրերը անոնց լաւ սնդարար ուտելիք գտնելու հետամուտ կ'ըլլան, ինչ որ շատ բնական է, ըստ որում, մայրական կաթը որչափ ալ առատ ու զօրաւոր ըլլայ, այլեւս անբաւական կը դառնայ տղաքն սնուցանելու, երբ վեց ամսու ըլլան անոնք։ Բարիզի ամէնէն հռչակուած բժիշկը Տքթ. Ֆալիէռ, նկատողութեան առնելով այս կարեւոր խնդիրը, երկար փորձերէ ու քննութիւններէ վերջ, յաջողած է հնարել տղոց համար առաջին կարգի սնունդ մը, ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌ անունով, որ Բարիզի, Լոնտոնի եւ Վիէննայի Բժշկական համալսարաններէն գնահատուելով, բոլոր քաղաքակիրթ աշխարհին մէջ ընդունուած է։ ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌը չօգուտ պէս խիստ քաղցրահամ է եւ միեւնոյն ժամանակ վերջին աստիճան սննդարար ու կազդուրիչ. մայրական կաթին կրկին անգամը սնունդ կը պարունակէ, զոր ուտող տղաք կը սնանին, կ'ուժովնան, կ'աճին, կը կայտառնան, շուտով ոտքի կ'ելլեն եւ ատամնահատութեան հիւանդանալու ակռայ կը հանեն։

Հազարաւոր օրինակներ կ'ապացուցանեն որ Ֆոսֆաթին Ֆալիէռով սնեցող տղաք, քաջողջ, ուժեղ, զօրաւոր եւ կայտառ մարդիկ եղած են ապագային։

Ամէն հասակէ անձինք անհրաժեշտ է որ գործածեն այս սքանչելի սնունդը։ Մանաւանդ ծերեր, հիւանդութենէ ապաքինողներ, ծծմայրեր ու նիհարներ, որոնց վերջին աստիճանի ոյժ, սնունդ եւ կորով կու տայ։

ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌը կը ծախուի Կ. Պոլսոյ եւ գաւառներու մեծ դեղարաններուն ու դեղի մթերանոցներուն մէջ

21—26

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրփուլի, Պօրտոյի, Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Րամսէս	3000	Թիպս	2500
Ամպիս	3000	Նէքթիս	2400
Թէյպըս	3000	Օսայրիս	2250
Քեանոբոս	3000	Բէրա	2250
Մարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կասդրին	1500
Մարեօթիս	2500	Ֆիլէյիս	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ Ե ԸՆԿ. Ուֆֆոլ խան

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ Ե ԸՆԿ.

194 31, Ճէյմս Սթրիթ Լիվըրփուլ

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՕՐՔ

ԱՄԵՆԱՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ
ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Զուտ փոխադարձ, հիմնեալ 1845ին

1902 Յունուար 1ին երաշխաւորեալ դրամ՝ Ֆր. 1,506,000,000.

1901ին ապահովագրեալներուն եղած խոստացուածքի ինքն՝ Ֆր. 34,000,000

ԼԱ ՆԻՒ ԵՕՐՔ 600,000էն աւելի ապահովագրեալ ունի, որոնք կը կազմեն Ընկերութիւնը, եւ որոնց կը պատկանին բոլոր շահերը. 1901ին ապահովագրեալոց վճարուած շահաբաժիններու գումարը Ֆր. 17,500,000.

ԼԱ ՆԻՒ ԵՕՐՔի անվերջական բոլիսը մինչեւ հիմա եղած ամէնէն ընդարձակն է, ընկերութեան կը յանձնուած բոլիսներէն աւելի անկապ եւ շահաւոր պայմանագրութիւն է. յանձնուած օրէն անվիճելի է։ Ալլայ վրայ. ճամբորդութեան, բնակութեան, պատերազմի, ծառայութեան եւ մինչեւ իսկ ինքնասպանութեան ազատ է։ Երկրորդական բոլիսը կ'երաշխաւորէ փոխատուութիւններ 3 տարի ապահովագրեալ վճարելէ յետոյ, առանց յետագայ ապահովագրին հաշուի առնելու. այս փոխատուութեանց գումարները զատ զատ նշանակուած են բոլիսին մէջ. 30 օր զիջում՝ շահաբաժին իւրաքանչիւր վճարման համար առանց տոկոսի, վճարումները դադրեցնելէն մինչեւ 5 տարի վերստին յարունակելու առանձնաշնորհում. յետագայ ապահովագիրներուն 5 առ 100 տոկոսով համբերէ վճարելով. մէկ տարիէն ընելէ յետոյ երթալու կոչուելու չկայ։ Ապահովագրութեան երկարաձգումը, բոլիսին մէջ նշանակուած ժամանակամիջոցի մը համար, ինչպէս որ այդ ժամանակամիջոցին մէջ եթէ մահ պատահի, ապահովագրեալ գումարը կը հատուցուի ամբողջութեամբ, առանց հաշուի առնելու անվճար մնացած ապահովագինները։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՕՐՔ 4 առ 100 տոկոսաբեր պայմանն ալ ունի որ աշխարհի մէջ բոլոր գործածուած պայմաններէն ամէնէն աւելի նպաստաւորն է։ Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել.

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ժ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Ընդհ. Գործակալ
Ա. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ
Պոլիս. Հուէ Մոլ խան
Ալյաքսա փողոց, Վիթալիս խան
Ղալաթիա

ՆՈՐ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԼԱՌՈՒՍ

Ամէնէն կատարեալը, ամէնէն նորը, լաւագոյնը, եւ բոլոր Ֆրանսական բառարաններուն ամէնէն լաւ պատկերազարդուածը։

Նոր պատկերազարդ Լառուսը որ Ֆրանսայի մէջ խիստ մեծ յաջողութիւն մը ունեցած է, նպատակ ունի փոխարինել ասոր այն անձերուն որոնք կը փափաքին ունենալ փոքր թուով հատորներով, լուրջ կատարեալ եւ իրականապար նոր հանրագիտակ բառարան մը։ Ականաւոր գրագէտներէ եւ գիտուններէ շարադրուած, նկատի առած է գիտութեանց եւ հմտութեան ամէնէն վերջին հիւթը, մարդկային գիտութեանց ամէն ճիւղերուն մէջ։ Միանգամայն կը պարունակէ բազմաթիւ պատկերներ ամենամեծ խնամքով պատրաստուած (նշանաւոր անձերու, արուեստի եւ հոյակապ շինուածներու, տարազներու եւ թիթեռնիկներու, երկրաչափական պատկերներու, կենդանիներու եւ տունկերու, սեւ եւ գունաւոր աշխարհագրական քարտէսներ)։

Նոր պատկերազարդ Լառուսը 16 երեսնոց, իւրաքանչիւրը 50 սանթիմի տետրերով կը հրատարակուի, եւ 1897 Ապրիլ 1էն ի վեր շաբթէ շաբաթ լոյս կը տեսնէ։ Առ նուազն 400 տետր պիտի ըլլայ, որոնք 7 հատոր պիտի կազմեն. բաժանորդները կրնան, եթէ նախամեծար համարին, գործը ընդունիլ 10 տետրէ բաղկացեալ անկազմ սերիներով, անկազմ կամ կազմուած հատորներով, իրենց հրատարակութենէն վերջ։ Առաջին երեք հատորները արդէն ծախու են։

Պայմանաւոր բաժանորդագինը հետեւեալն է. { 190 Ֆրանք առանձին տետրերով կամ սերիներով եւ կամ Թղթակազմ հատորի
{ 225 Ֆրանք կազմուած հատորով, (demi-chagrin), կարմիր, սեւ կամ կանաչ

Վճարումը կ'ըլլայ (Բարիզի վրայ մանդաներով) չորս անգամէն, իւրաքանչիւրը հաւասար, այսինքն վեց ամիսը անգամ մը, պայմանաւ որ առաջին վճարումը ըլլայ ստորագրուած օրը։

Պայմանաւոր բաժանորդագրութեան գրութեամբ, ստորագրուողը գերծ կը մնայ ապագայ գինի բարձրացումներէ, նոյն իսկ եթէ աւելի պզտիկներ ալ հրատարակուելու ըլլան։ 587

ԲՈՒՍՈՒՆ ԼԱՌՈՒՍ, Բարիզ, Մօնբառնասի փողոց, թիւ 17։ Խնդրողին 16 երեսնոց պրակ մը՝ իբր նմոյշ պիտի զրկուի ձրիաբար։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Վեհափառ Սուլթանին
Կայսերական Իրատէով

Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892
թուականը
(20 սէֆէր 1310)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հրդեհի. արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին
Կ. ՊՈԼԻՍ Եէնի խան, Բարաքէօյ Ղալաթիա

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը Եէնի ճամի Հասփուզը փողոց, Օսմ. Նամակատան դէմը։

Դեր-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Զաւօխ
Մարբուճճըլար. Զարշըլը խան, Թիւ 21

Ընկերութիւնը գործակալներ կը փնտռէ Թուրքիոյ այն ամէն քաղաքներու համար, ուր ներկայացուցիչ չունի։ 194

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՅԱՑԹԱՑԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING ie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են եւ բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական եւ չքնաղ մետալ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններուն մէջ։

Բերա (1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց Թիւ 343 եւ 343 կրկին
(2. » » Կալաթա Սէրայի դիմաց։
Կալաթա (1. Սինկէր խան Թիւնէլի եռեւ
(2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։
Պոլիս (1. Սուլթան Համամ Թիւ 2
(2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց Թիւ 13։
Սկիւտար Զարշը պօյը, Թիւ 120։

Դասերը եւ նորոգութիւնները ձրի։ Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 343 եւ 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզ ուի տունը։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ՏՈՒԱՔԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլի Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Դօմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	186
Ալէբօ	3607	Դօնկօ	2906	Կրոտինօ	1693	Մարէնկօ	2273	Սաֆօ	1113
Ձէնէլօ	1541	Դօրսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Ցիբեօ	1735
Արիոսդօ	2271	Դիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Դոմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սէրբօ	1200
Պորոտինօ	1264	Դուրօ	2383	Հօրատիօ	3600	Մոնթէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Դրակօ	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրունօ	841	Դինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօրիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտանօ	5540	Օհիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ճիւնօ	1085	Օնթարիօ	4036	Թօրրինօ	487
Գալիփսօ	1837	Էրատօ	1841	Քէլսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլպինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօվնօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Չիքակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1831	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանտօ	2272	Րինալտօ	1668	Եէսօ	1850
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րոլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գոլորատօ	4235	Կիթանօ	1243	Լորէնզօ	3191	Րոմէօ	1789		

Moralto շոգենաւը, նաւապետ Պօքսօլ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուի ամսոյս 14ին,

Alkfro շոգենաւը, նաւապետ Պենկամ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն պիտի մեկնի ամսոյս 12ին ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալը Ժ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՏ
Թ. 92—94 Քէչէճիօղլու Մէյէթ խան. Ղալաթիա 377

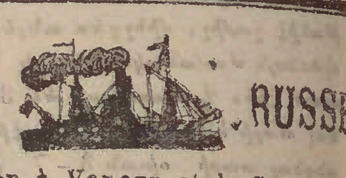

COMP RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ
Յուլիս

Գշ. 12/25 Սէվաստաբոլ ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Տարտանէլ, Այնորոզ, Սելանիկ, Իզմիր, Քիոս, Թարաբուլուս-Շամ, Պէյրութ, Եաֆա, Բորդ-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Եշ. 14/27 Օտեսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Շբ. 16/29 Մէթէլին, Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա, ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Օտեսա ժամը 2ին յետ միջօրէի։
Կիր. 17/30 Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ, Պաթում ժամը 8ին միջօրէէն առաջ։
Պուրկազ, Վառնա, սաէսա ժամը 3ին յետ միջօրէի,

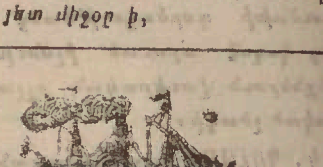

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐՈՖԷԼՆ ԵՒ ՀԷՅԿԷԼՆ
Ն. ՔԱՖԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Օգոստ. 25ին Միսկրէյի, Մարսիլիայի,
» 27ին Պիրինի, Սեւ ծովէն,
Պեպքան Անվէրսէն հոս հասաւ։

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Օգոստ 26 ին Միսկրէյի, Սամսոն Տրապիզոն, Բաթում եւ Նովօրօսիսք։
Սէպտ. 1ին Պիրինի, ուղ. Մարսիլիա։

Տոմսեր տրուին Բարիզի համար
Առաջին կարգ 245 Ֆրանք, Բ. կարգ 175 Ֆրանք ...
Գործակալութիւն Բերա, Հայկ Գասապեան

516 Բ. ՌԸՍՈՒԼ

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Ուրէ ամիսը երկու անգամ կը բանին Լիվըրփուլի եւ Արեւելից միջեւ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Իվէրնիա	13900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	13900	Քաթալոնիա	4841
Լուքանիա	12950	Վէրիա	3229
Քամբանիա	12950	Պավիա	2945
Ուլթոնիա	8845	Թիրիա	2936
Ումպրիա	8128	Սիպրիա	2935
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2558
Սէրվիա	7392	Ալէբբօ	2181
Օրանիա	7269	Շէրպուրկ	16 1

Սիբիրիա շոգենաւը, նաւապետ Պէյլոն, Լիվըրփուլէն հոս կը սպասուի ամսոյս 29ին ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ ԺՕԼԻ Ե ՍԻԿԷՐ
Joly et Seagor
Մէյմէնէթլի խան. Թիւ 6, 7, 8 Ղալաթիա, Բերա Մուսթաֆա փաշայ։ 255

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԽՈՒՍՈՒՆԵԱՆ

ԹԵՐԹՕՆ "ԱՐԵՒԵԼՔ,,Ի (125)

ՖՈՐԹՈՒՆԷ ՏԻՒ ՊՈՒԱԳՕՊԷ

ԿՏՐՈՒԱԾ ՁԵՌՔԸ

ԱՆՄԵՌՈՒԿՆԵՐՈՒ ՓՈՒՆՋԸ

Ռ

—Պ. տը Բարնոէլ ձեր բարեկամն է։

—Ո՛հ, այո՛։ Ինքզինքս կրակը պիտի նետէի, եթէ կարենայի ծառայութիւն մը մատուցանել անոր։ Դժբախտաբար պէտք չէ ունեցած ինծի։

—Պո՛հ, մարդ յաճախ իրմէ փոքրին պէտք կ'ունենայ։ Լաֆոնթէնն է ասիկա ըսողը։ Լաֆոնթէնի առակները գիտեմ։

—Ծղուռը ու Մրջիւնը... «Ագռաւ մը Թառած ծառի մը վրայ»... առեն չունեցայ ուրիշներու պէս սորվելու զայն... բայց պիտի սորվիմ։

—Կը ճանչնա՞ս Եալթա կոմսուհին, հարցուց Մաքսիմ յանկարծ, Վիլիէ պաղոտան առաջնորդելով Ժօրժէն։

Ժուֆրուա փողոցի տունը աղդեցութիւն չէր գործած, կը մնար մեծ միջոցներու դիմելու։

—Կարծեմ թէ կը ճանչնամ զայն գուշեց Ժօրժէ. մեծ մօրս բարեկամուհին է։

Տրուած տեղեկութիւնը լաւ էր, ու Մաքսիմ օգուտ քաղեց անկէ։

—Անոր տունը գացա՞ծ ես, հարցուց Մաքսիմ համարձակ շեշտով մը։

—Ո՛հ, յաճախ գացած եմ կոմսուհիին տունը։ Շատ աղուոր է Ֆրիտլանտ պողոտայի տան ներքինը։ Թանգարանէն աւելի նկարներ կան հոն, եւ սպասաւորներ՝ որոնք պաշտօնատարներու կը նմանին։ Սակայն այդ ամենուն համար ձախորդութիւն ցոյց չի տար կոմսուհին։ Ամէն անգամ որ կ'այցելեմ իրեն, ուտելիք կը հրամցնէ ինծի, իր խոհարարական արտակարգ ճաշակին համաձայն։ Ջուկի հաւկիթներ կան՝ զորս հացին քսելով կ'ուտեն կարագով։

Ռուսական այդ ազգային ուտելիքին՝ խավեարին այդ տեսակ սահմանաւորումը ծիծաղ պատճառեց Մաքսիմի, ինչ որ արգիլեց չեղաւ Մաքսիմի առաջ տանելու հարցաքննութիւն մը, որ շատ բան կը խոստանար։

—Ի՞նչ բանի վրայ կը խօսէր քեզի հետ, երբ տեսնելու կ'երթայիր կոմսուհին, հարցուց Մաքսիմ։

—Ամէն բանի վրայ։ Կոմսուհին կ'ուզէր գիտնալ թէ մեծ մայրս ծո՞ հ է, թէ հանգիստ եմ Պ. Տորժէրի քով։ Օրիորդ Ալիսի վրայ տեղեկութիւն կ'ուզէ... Պ. տը Բարնոէլի վրայ... վերջապէս ամէն անոնց մասին, որոնք բարեացակամ են ինծի նկատմամբ։ Վերջին անգամ երբ զինքը տեսայ... ո՛հ, չեմ յիշեր... ինչ որ միտքս կուգայ, սա է թէ հիւանդ էր ու անկողնին մէջ ընդունեց զիս... մեծ մահճակալ մը՝ որ Վէրսայլի մէջ Լուի ԺԴ.ի ննջասենեակը գտնուած մահճակալին կը նմանի։ Է՛հ, ուրեմն, կոմսուհին տեղեկութիւններ հարցուց Պ. տը Բարնոէլի վրայ։

—Տեղեկութիւններ տուի՞ր։

—Այո՛,... այսինքն... շատ լաւ չեմ գիտեր։ Ինծի այնպէս կը թուի որ չկրցի պատասխանել... որովհետեւ երեք-չորս օրէ ի վեր չէի տեսած Պ. տը Բարնոէլը։

—Դո՞հ պիտի ըլլայիր զայն տեսնելով։

—Ո՛հ, այո՛։

—Հիմա մօրեղբօրս տունը երթանք. թերեւս Վիններ մեզի կրնայ ըսել թէ ո՛ւր կը գտնուի ան։

—Պարոն Մաքսիմ, ո՛ւր որ կ'ուզէք հոն կ'երթամ, բայց առաջուընէ կ'իմացընեմ ձեզի թէ օծիքս չպիտի ձգեն, երբ ոտքս գրասենեակ դնեմ։ Կը նախընտրեմ պտըտիլ։

—Մի վախնար, բանի վար չպիտի դնեն քեզ։ Մինչեւ որ բաղուկդ կարենաս գործածել՝ արձակուրդ պիտի վայելես։

—Թո՛ւս մի, աոտր վրայ չէի խորհեր ալ ես։ Սակայն իրաւունք ունիք։ Դեռ առեն մը ձախլիկ կը սկսուիմ։ Սակայն պիտի կրնամ կատարել ինծի եղած յանձնարարութիւնները։

—Կ'երաշխաւորեմ թէ Վիններ վար չպիտի դնէ քեզ... եւ նոյն իսկ շատ լաւ ընդունելութիւն պիտի ընէ։ Հոն ամէն ոք կը սիրէ քեզ։

—Ո՛չ հայր Տուլըվան ու Մալիքօրն... եւ ո՛չ ալ Ժօզէֆ։

—Ի՞նչ ըրած ես անոնց։

—Ոչինչ, պարոն Մաքսիմ։ Ատիկա պատճառ մը չէ որ գէշ աչքով չդիտեն զիս... մանաւանդ Ժօզէֆ։ Իմ ներկայութենէս չախորժիր բնաւ։

—Տղաս խնդա՛ անոնց վրայ։ Մօրեղբայրս ու Ալիսը ունիս դուն։

—Օրիորդ Ալիս այնքա՛ն բարի է։ Աւասիկ մէկը որ արժանի է երջանիկ ըլլալու։ Իրա՞ւ է որ պիտի ամուսնանայ Պ. տը Բարնոէլի հետ։

—Չեմ կարծեր։

—Աւելի գէշ, որովհետեւ կը սիրէ զայն։

—Քեզի ըսա՞ծ է։

—Ոչ, բայց աչքերէն է ատիկա։

—Բնաւ աչքերէն չէ։ Պ. տը Բարնոէլ տունէն հեռացած է։

—Բայց չպիտի՞ դառնայ։

—Մարդ չգիտեր։ Ես ալ զայն կը փնտռեմ։

Այս պատասխանէն յետոյ, խօսակցութիւնը դադրեցաւ յանկարծ, ի մեծ զարմացում Մաքսիմի։

Ժօրժէ, որ չէր դադրած շաղակրատելէ իր մեծ մօրը խցիկէն դուրս ելլելէն ի վեր, ալ եւս բերանը չբացաւ եւ խոր մտածումներու մէջ թաղուեցաւ։

Մաքսիմ աչքին պոչով կը դիտէր տղեկը. անոր մանկունակ դէմքին առած լուրջ արտայայտութենէն հասկցաւ թէ փոքրիկը մեծ ճիգեր կ'ընէր՝ իր գաղափարները ամփոփելու համար։

Ակներեւօրէն, Բարնոէլի անունը խառնաշփոթ յիշատակներ կ'արթնցնէր Ժօրժէի մտքին մէջ, յիշատակներ զորս կը ջանար իրարու կապել։

Քիչ մը աւելի նշոյլ կ'երեւար Ժօրժէի իմացականութիւնը մթագնող աղջամուղջին մէջ։ Բայց տարտամ նշոյլ մըն էր ատիկա, ու ճշմարտութիւնը երեւան չէր գար տակաւին։

Սակայն յիշողութեան այս ընդմիջումները յառաջդիմութիւն մը կը ձեւացընէին արդէն. յուսալի էր որ պարագայ մը միայն պիտի բաւէր, նոյն իսկ բառ մը, որպէս զի անոր ուղեղը լուսաւորուէր յանկարծ։

Լռութիւնը երկարեցաւ, ու Մալէրպ ծառուղիէն վար իջան երկուքն ալ, բայց Ժօրժէ բերանը չբացաւ։

Թող տալու որ Մաքսիմ զինքը տանի մինչեւ Սիւրէնի փողոցը, Պ. Տօրժէրի բնակարանին առջեւ. անոր սեմը անցնելէ յետոյ միայն իր խօսելու կարողութիւնը վերստացաւ Ժօրժէ։

—Սա փոխդերասանին նայէ, գոչեց սպասաւոր մը որ ճիշդ Ժօրժէի պէս հագուած էր։ Իմ բաճկոնս, կօճակներս ու քասքէթս հագած է։ Սակայն ատիկա պատճառ մը չէ որ ծաղրելի կերպարանք մը չունենայ։

Մաքսիմ յարմար չդատեց յայտնելու որ այդ սպասաւորը իրեն յաջորդն էր նոյնպէս զանց առաւ բացատրութիւններ տալու դռնապանին, որ իր ծակէն դուրս ելած էր՝ տեսնելու համար վերակենդանացած Ժօրժէն. ապշահար կը դիտէր տղեկը։

Մաքսիմ միշտ իր թեւը առած պաշտպանեալը, առանց պատասխանելու հայր Տուլըվանի բարեւներուն, անցաւ գնաց, ուղղակի գրասենեակ դիմելով։

Ժօրժէ քիթը խոնարհած էր դպրոցականի մը պէս՝ զոր իր ուսուցչին կը տանին, պատժել տալու համար։

Սպասման սրահին մէջ, բազմութիւն կար կիչէներուն առջեւ. գանձումի պաշտօնեայ մը մտերմական բարեւ տուաւ Ժօրժէի։

—Կը տեսնես որ բարեկամներ ունիս հոս, ըսաւ Մաքսիմ մեղմաձայն։

(Շարունակելի)